

II
Ю 13

ЦЕНТРАЛНА БИБЛИОТЕКА.

ВИКТОРЪ ХЮГО.

~~Викторъ Хюго~~ IB, 2
БУРГРАФИТЪ

ДРАМА ВЪ Ш ДЪЙСТВИЯ.

Пръвели отъ френски:

Х. М. Басанъ

и

П. Хр. Генковъ.

№ 2.

ВАРНА

Печатница на Хр. Н. Войниковъ.

1895.

ТЕАТРАЛНА БИБЛИОТЕКА.

ВИКТОРЪ ХЮГО.

БУРГРАФИТЪ

ДРАМА ВЪ ШЕ ДЪЙСТВИЯ.

Прѣвели отъ френски:

Х. М. Басанъ и П. Хр. Бенковъ.

№ 2.

ВАРНА

Печатница на Хр. Н. Войниковъ.

1895.

Прѣдисловие на автора.

Въ врѣмето на Есхила Тесалия бѣше една страшна мѣстность. Едно врѣме тамъ сѣ живѣли исполини, а сега тамъ обитаватъ призраци. Пѣтникътъ, който нощѣ се усмѣлявалъ да прѣмине пространнитѣ онѣзи гори отгатакъ Делфи, виждалъ да зѣе и блѣнци окоото на циклопитѣ, заровени въ Сперхийскитѣ блата. Тритѣ хиляди русалки му се мѣркали вкупомъ въ облацитѣ върху върхътъ на Пинда; въ безбройнитѣ ония дѣлица той откривалъ дълбокитѣ дири, оставени отъ хиляднитѣ страшни хекатонхири ¹⁾, паднали едно врѣме отъ ония скали; той гледалъ съ благоговѣсенъ страхъ диритѣ, оставени отъ ногкитѣ на исполина Енселада върху ребрата на планината Пелионъ; прѣзъ клонищата на старитѣ джбове риданията на колоса Прометея достигали до ушитѣ му; и сегисъ-тогизъ чувалъ прѣголѣмиятъ доганъ да удря съ бронзовия си клонъ върху гранита на планината Отрисъ. Понѣкогажъ единъ грѣмъ се разнасялъ отъ планината Олимпъ и тогазъ уплашениятъ пѣтникъ виждалъ татъкъ къмъ сѣверъ, ерѣдъ планинскитѣ вериги, безобразната глава на исполина Хадеса, богътъ на вѣтрѣшнитѣ мрачини. На истокъ, отвѣдъ планината Осса, той чувалъ пѣнието на Сиренитѣ ²⁾; отъ къмъ западъ далечниятъ вѣтъръ, идящъ отъ Сицилия, донасялъ му живото и стапното лаяние на бездната Сила. Днесъ

---

¹⁾ *Сторжки титани.* ²⁾ *Въ митологията: половинъ жена, половинъ риба. (Прѣв.).*

геологътъ вижда въ разбърканата Тесалия дѣйствието на землетресенията и на потопнитѣ води: но за Есхила и за неговитѣ съврѣмenniци тѣзи распокжсани полета, тѣзи искоренени гори, тѣзи испукани урви, тѣзи езера, обѣрижати въ блата, прѣдставлявахъ нѣщо по-ужасно, отъ колкото една страна, унищожена отъ потопа или отъ волкана: за тѣхъ тукъ бѣше бойното поле, гдѣто исполнитѣ се борѣхъ противъ Юпитера.

По нѣкогажъ Историята повтара това, което съставлява една басня. Фикцията и истината очудватъ по нѣкогажъ умътъ ни чрѣзъ сходството, което се открива въ тѣхъ. Така щото днесъ има въ Европа една мѣстность, която е за насъ, отъ гледна поетична точка, каквато бѣше Тесалия за Есхила, т. е., едно исполинско и достапамятно бойно поле: тази мѣстность сж брѣговетѣ на рѣката Рейнъ. Дѣйствително, тамъ, както въ Тесалия, всичко е трѣсенжто, разрушено, свалено, разцѣнено: всичко носи съ себе си дирята на една дълбока, дълга, немилостива война. Всяка скала прѣдставлява една твърдина, и всяка твърдина — една развалина; общо унищожение мина прѣзъ тамъ; нъ това унищожение е до такава степенъ голѣмо, щото уеѣщаме, че борбата трѣбва да е колосална. Да, тамъ прѣди шестъ вѣка едни други исполини сж се борили противъ единъ другъ Юпитеръ. Тѣзи исполини сж биле бургграфитѣ¹⁾, този Юпитеръ — Германскиятъ Императоръ. Писачътъ на настоящитѣ редове е разбралъ отдавна какво ново, сврѣхестественно и крайно интересно има за насъ въ тази война на съврѣмenniитѣ исполини, война велика, може би, колкото и войната на древнитѣ титани.

¹⁾ *Началници на Германски градове въ срѣднитѣ вѣкове, които сж се назначавали отъ Императора и сж прѣдавали властта на наследницитѣ си. (Прѣвод.)*

Титанитѣ сѣ мити (баснословни), а бургграфитѣ сѣ чловѣци. Има една бездна отъ вѣме мѣжду насъ и титанитѣ, а между насъ и бургграфитѣ—само нѣколко поколѣнія. Ний, като край Райнски народи, проистичаме отъ тѣхъ, тѣ сѣ нашитѣ дѣди; поради това сѣществува между насъ и тѣхъ тази интимность, която ни кара да ги въспѣваме, защото сѣ велики, и да ги разберемъ, защото сѣ истински. И тѣй, истината, която възбужда вниманието, величието, което вдъхва поезия, новостта, която въسخицава тълпата — ето подъ какъвъ троенъ аспектъ се прѣдставлява въ въображеніето на поета борбата на Императора съ бургграфитѣ.

Авторътъ на настоящитѣ редове случайно бѣ попадналъ край брѣговетѣ на Рейна. Пътешествието му въ тая мѣстность не бѣ друго освѣнъ една расходка на мечтателъ и антикаръ. Читателътъ се сѣща какъвъ животъ прѣгарваше той въ тѣзи мѣстности, пълни съ въспоминание. Той живѣеше повече между камѣнацитѣ на древността, нежели между чловѣцитѣ на настоящето вѣме. Всѣки день той разглеждаше страстно, като поетъ и археологъ, нѣкой старо, развалено здание. Понѣкогажъ той отиваше тамъ отъ сутринята, прѣскачаше планини и развалини, изпогзваше трѣнитѣ и бодилитѣ, отваряше си пътъ срѣдъ повитацитѣ и тамъ, забравящъ всичко посрѣдъ гласа на птичетата, подъ заритѣ на изгрѣващото слънце, сѣдящъ върху нѣкой зелена мъхова плоча, или потъпѣлъ до колѣнѣ посрѣдъ високитѣ росни трѣви, той четѣше надписи, когато трѣволяцитѣ на развалинитѣ, разполѣни отъ вѣтъра, посивахъ главата му съ дъждъ отъ цвѣта. Понѣкогажъ нѣкъ привечерь, когато дръзгавината измѣнява изгледтъ на бърдата и дава на Рейна цвѣта на свинеца, той олавяше нѣтъкъкъ планината и достигаше до съборения замѣкъ

Тамъ той самичкъ, защото никой овчаръ не би се усмѣлилъ да се покачи до тая мѣстность въ такава врѣме, което суевѣрието прави страшно, тамъ, казвамъ, изгубенъ въ тъмнината, той се прѣдаваше на тая дълбока скръбъ, която завладѣва сърдцето, щомъ чловѣкъ се намира привечеръ на единъ пустъ връхъ между Божиитѣ звѣзди, които се запалватъ великолѣпно надъ главата ни, и бѣднитѣ чловѣчески звѣзди, които и тѣ се запалватъ подъ краката ни въ клетитѣ колиби. Така минувахъ часоветѣ. Всичкитѣ часоувници въ полето удряхъ верѣдъ нощъ, а той още се намѣрваше тамъ, верѣдъ една съборена стѣна, мечтаеше и разглѣждаше обстановката на развалината и, като неканенъ свидѣтель, изучаваше какво създава природата въ самотията и въ мрачинитѣ; той слушаше всичкитѣ тѣзи чудни гласове на ноцнитѣ птици, отъ който баснята е създадала исполински гласове; чудѣше се прѣдъ тѣзи всички форми, които ноцъта и мѣсечината рисувахъ въ високитѣ коридори и ѳглове на развалинитѣ, отъ които баснята е създадала призраци. Както виждате, той се стараше и денъ и ноцъ да черпи отъ тѣзи развалини всичко, каквото тѣ можахъ да кажѣтъ на единъ мислителъ.

Лесно разбира читателтъ, че, всѣдъ тѣзи самотии и верѣдъ тѣзи мечтания, бургграфитѣ сѣ занимавали умътъ му. Повтаряме, че каквото казахме въ началото за Тесалия, сѣщото може да се каже и за Рейна: едно врѣме тукъ сѣ живѣли исполини, а днесъ живѣѣтъ призраци. Тѣзи призраци се явихъ на автора. Отъ замачитѣ, които се намиратъ върху тѣзи скали, умътъ му прѣмина къмъ бургграфитѣ, които се намиратъ въ прѣданията и Историята. Като имаше прѣдъ себе си зданията, той се опита да си прѣдстави хората имъ; отъ чурушеата може да се заклю-

чава за охлюва, отъ жилището може да се заключава за жителя. И какви жилища сж Рейнскитѣ замъци! И какви жители сж замъковладѣлцитѣ! Тѣзи велики рицари имахж тройна ризница: първата бѣше направена отъ дързостъ — това бѣ сърдцето имъ; втората отъ етомана — това бѣхж дрѣхитѣ имъ; третата отъ гранитъ — това бѣ крѣпостъта имъ.

Единъ день, когато авторътъ се връщаше отъ тѣзи стърчащи развалини, ето какво му хрумна на ума: да съзиде мислено и въ всичкото му величие единъ отъ тѣзи замъци, гдѣто бургграфитѣ сж живѣли единъ царски животъ. Да искара на яве въ тоя замъкъ тритѣ нѣща, които той обнемаше: една крѣпостъ, единъ палатъ, единъ подземникъ; въ този замъкъ, така отворенъ прѣдъ очитѣ на зрителя, да туримъ да живѣхжтъ въ едно четири поколѣния: дѣда, баща, синъ и внукъ; по такъвъ начинъ; щото тази челядъ да е трогателниятъ и пълниятъ символъ на раскаянието; да напечатимъ на челото на дѣдата Каиновото прѣстѣпление, въ сърдцето на бащата — инстинкта на Немрода ¹⁾, въ душата на сина — пороцитѣ на Сарданапала ²⁾, и да оставимъ да се види, че внукътъ е способенъ единъ день да извърши едно прѣстѣпление било отъ страсть, както прадѣда си, било отъ звѣрство, както дѣда си, или отъ развратъ, както баща си; да нарисуваме дѣдата подчиненъ на Бога, и бащата подчиненъ на дѣдата; да откушимъ грѣхътъ на първия чрѣзъ раскаянието, а на втория — чрѣзъ синовната любовь, така щото дѣдата да ни се види августейшъ, и бащата великъ, но другитѣ двѣ поколѣния, разядени отъ пороцитѣ си, да се втикатъ все по-навжтрѣ въ мрака. По този начинъ да

¹⁾ Библейски завоевателъ; ²⁾ Развратенъ Ассирийски царь
(Прѣв.)

стане ясна за тълпата тази голѣма морална стълба на унижението на поколѣннията, която стълба трѣбваше да стои испрѣчена вѣчно прѣдъ очитѣ на всичкитѣ челоуѣци за примѣръ и да не бѣде вече, както бѣше до сега, достояние само на поетитѣ и на мислителитѣ; да дадемъ единъ образъ на този мѣдъръ урокъ; да обърнемъ тази философическа абстракция въ една драматическа истина, трогателна, нагледна, полезна. За да бѣде поучението пълно, трѣбва въ тази челядь да завзематъ мѣсто двѣ велики и тайни сили: гибелността и Провидението; гибелността, която иска да накаже, а Провидението, което иска да прости. Като си смисли това, авторътъ си каза, че въ този печаленъ, недостѣпенъ, веселъ и всемогущъ палатъ, пълненъ съ войници и весели князе, трѣбваше да се промѣква верѣдъ оргинтѣ на младитѣ и верѣдъ мрачнитѣ мечтания на старитѣ, трѣбваше да се яви, казвамъ, голѣмиятъ образъ на робството; че този образъ трѣбваше да се прѣдставлява отъ една жена, защото само жената може да прѣдставлява пълното робство, понеже унижихъ плътта и душата ѝ; трѣбваше, най-послѣ, тази жена, тази робиня стара, блѣдна, обкована, дива, както самата природа, верѣдъ която тя живѣе, грозна, както отмъщението, което тя денѣ и нощѣ крои, имеюща сърдцето си пълно съ умраза и умѣтъ—пълненъ съ магии, тази жена, казвамъ, трѣбваше да прѣдставлява гибелността. Отъ друга страна авторътъ си каза, че ако е нужно щото робството да се влача подъ краката на бурграфитѣ, нужно бѣше също да видимъ и суверентността да се яви надъ тѣхъ; трѣбваше верѣдъ тѣзи князе—разбойници да се яви единъ императоръ; че както поетътъ въ едно подобно съчинение има право, за да изрисува епохата, да черпи отъ Историята, тѣй също има право, за да уживи

дѣйствиющитѣ лица, да вземе това, каквото прѣданieto позволява; че би било хубаво за една минута да разбудимъ и да искараме изъ дълбокитѣ таинства, гдѣто е заробенъ славниятъ воененъ Месия, когото Германия чака, и да пустнемъ, като молния, верѣдъ Рейнскигѣ исполнии Фридриха I Барбаросса, Юпитерътъ на XII вѣкъ. Когато една робиня прѣдставява гибелността, хубаво е единъ Императоръ да олицетворява Провидението. Авторътъ си каза, най-послѣ, че, като установи така фигуритѣ, той би, въ заключение, надвилъ гибелността чрѣзъ Провидението, робътъ—чрѣзъ Императора, умразата—чрѣзъ прошката.

Понеже въ всеко произведение, колкото тъмно и да е то, трѣбва да има единъ лъчъ отъ свѣтлина, т. е., единъ лъчъ отъ любовь, авторътъ си помисли още, че не бѣше достатъчно да се изрисува само контраста между бацитѣ и дѣцата, борбата на Императора съ бурграфитѣ, ерѣщата на гибелта съ Провидението, но че трѣбваше още да се изрисуватъ двѣ влюбени сърдца; тази чиста, прѣданна, непорочна двойка, така турена верѣдъ съчиненето, ще състави душата на дѣйствието.

Това е необходимо спорѣдъ насъ. Каквото и да съдържа драмата било прѣдание, История или поема, тя трѣбва да съдържа нѣщо природно и челоуѣческо. Разиграйте въ вашитѣ драми статуи или тигри, нека; но верѣдъ тѣзи статуи или тигри поставѣте челоуѣци. Разиграйте ужасѣтъ, нѣ вгикнете въ него и милосѣта. Подъ тѣзи стоманени негкте, подъ тѣзи камъни крака дайте да се смаже челоуѣческо сърдце.

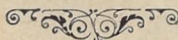
Още една дума и ще свърши. Бургравитѣ не сж, както нѣкои сж искали да кажѣтъ, дѣло на чиста фантазия, на чисто въображение. Никакъ не. Днесъ има една Европейска народностъ, както въ врѣмето

на Есхила, Софокла и Еврепида имаше една Гръцка народност. Цѣлата група на цивилизацията е била винаги голѣмото отечество на поета: за Есхила отечеството бѣше цѣла Гърция, за Виргилия—Римският свѣтъ, а за насъ е цѣла Европа, врѣдъ, гдѣто царува свѣтлината, врѣдъ, гдѣто царува интелигенцията. И тѣй, ако ми е позволено да сравниж ничтожното съ великото, ще кажъ, че ако Есхилъ, като разказваше паданието на титаничѣ, даваше на Гърция едно национално съчинение, то поетътъ, който разказва тукъ борбата на бургграфитѣ, пише също едно национално съчинение. Каквито и да сѣ врѣменнитѣ антипатии и граничнитѣ спрѣчквания—всичкитѣ образовани народи принадлежатъ къмъ единъ и сѣщи центръ и сѣ ятко свързани по между си чрѣзъ едно тайно и дълбоко единство. Цивилизацията дава на всинца ни едно и сѣщо сърдце, единъ и сѣщи духъ, едно и сѣщо направление, една и сѣща бѣдѣщност. Това отечество на поета се свършва само тамъ, гдѣто захваща мрачната и гибелната варварщина. Единъ день, нека се надѣмъ на това, цѣлото земно кѣлбо ще се просвѣти; всичкитѣ крайща на чловѣческото жилище ще се озарѣтъ и тогазъ ще се сбѣдне великолѣпната мечта на разума: да имаме за отечество свѣтътъ и за народност—чловѣчеството.

Викторъ Хюго.

Б У Р Г Р А Ф И Т Ъ

ДѢЙСТВУЮЩИ ЛИЦА :

Иовъ, Хепенхевски бургграфъ.

Маний, синъ на Иова.

Хато, „ „ Маний.

Горлоа, „ „ Хато.

Фридрихъ I Барбаросса.

Отбертъ.

Жернардъ. Турински дукъ.

Платонъ. Моравски марграфъ.

Гераръ, Лузацки „

Жаниларо благородень Генуезецъ.

Дарий, бургграфъ.

Кадвала, „

Лупий, Монски графъ.

Утеръ, Бретонски пандрагонъ.

Графиня Режина.

Гванхумара.

Едвига.

Карлъ,

Херманъ, } студенти

Синюлфи. }

Хакинъ,

Гондикари. } роби.

Тевдонъ. } търговци

Куизъ,

Свенонъ. }

Иосий, старъ войникъ. }

Единъ капитанинъ на замъка.

ДѢЙСТВИЕ ПЪРВО.

П р а д ѣ д а т а .

Сцената прѣдставлява една вѣхта и каменна галлерия, по стѣнитѣ на която има окачени портрети съ обѣрнати лица къмъ стѣната. Чуватъ се пѣсни и гласъ отъ трѣби далечъ отъ сцената, а задъ сцената се чува звѣнтението на окови, като че иджтъ оковани хора. Една стара жена, забулена и облѣчена съ черевъ и испосѣдранъ чулъ, съ окови на краката и прѣвъ кръста, се облѣга до вратата, като че слуша звукътъ на пѣнитѣ и трѣбитѣ.

ЯВЛЕНИЕ I.

Гванхумара, сама. Слуша.

Пѣсень, задъ сцената.

Въ гражданскитѣ войни
Всичкитѣ облаги сж наши.
— На дявола всичкитѣ градове,
На дявола всичкитѣ царѣ!

Бургграфътъ блаженствува,
Всички трепержтъ прѣдъ него.
— Барони, на дявола папата,
На дявола и императорътъ!

Ний сме юнаци, нека царуваме,
Чрѣвъ ножа, и чрѣвъ огъня.
— Бургграфи, дяволъ да вземе сатана.
Бургграфи, на дявола и самиятъ Богъ!

Трѣби и тѣпани.

Гванхумара. — Князѣтъ се веселѣтъ. Пиршеството се продължава още. (*Гледа на другата страна на сцената*). А пъкъ робитѣ работѣтъ отъ тъмни зори подъ бичѣтъ. (*Слуша*). Тамъ, гласъ отъ пиръ — тукъ, гласъ отъ окови. (*Влива погледа си на дѣсно върху вратата на замъка*). Тамъ бащата и дѣцата сж умислени, прѣгърбени отъ старостъ, търсящи мрачната дия на всичко, що сж вършили, мечтаѣщи върху собствения си животъ, както и върху този на тѣхния родъ, усамотени, далечъ отъ смѣхветѣ. виждатъ, че дѣцата имъ надминаватъ тѣхнитѣ злостѣния. Старитѣ бурграфи и до днесъ сж останѣли все пакъ по великодушни. Маркизитѣ, дуковетѣ, графоветѣ се покланѣтъ прѣдъ тѣхъ и ги считатъ за свои равни. Този замъкъ, пѣленъ съ пѣсни, виковете и трѣби, се мѣрка недостѣпенъ верѣдъ облацитѣ; хиляди войници, разбойници съ распалени очи пазѣтъ тази недоближима твърдина. Само, въ единъ пустъ жгълъ на този широкъ замъкъ, една жена стара, непозната, прѣгърбена, съ окови на краката и врата, облѣчена въ дрипи и забулена — една робиня се влача. — Но треперѣте, о князѣ! тази робиня е самата умраза!

Оттегля се въ дъното на театра. Влиза една дружина оковани роби съ сѣчива вържѣтъ. Отъ испокѣснитѣ имъ дрѣхи още личи тѣхната прѣднина професия. Гванхумара ги гледа съ съжаление.

ЯВЛЕНИЕ II.

Кунцъ, Тевдонъ, Хакинъ, Гондикари, Свенонъ, търговци, Иосий, старъ войникъ; Херманъ, Синюлѣи, Карлъ, студенти; уморени отъ работа, влизатъ въ три групи.

Тевдонъ. — (Хвърля на страна съчивото и сѣда).
Ахъ! Слава Богу! Настанъ врѣме за почивка!
Ахъ! много се уморихъ!

Кунзъ, раздръква оковитѣ си. — Що! Азъ бѣхъ
свободенъ и богатъ, а сега?

Гондикари, облягнатъ на единъ стълбъ — Уси!

Синюлфи, гледа Гванхумара, която се разхожда —
Желалъ бихъ да знамъ, кого дири тая вѣщица.

Свенонъ, ниско на Синюлфи. — Знамъ само, че
прѣди единъ мѣсець тя биде уловена отъ про-
клетитѣ хора на този замъкъ. Друго не знамъ.

Синюлфи. — Но защо оставятъ нежъ сво-
бодна, когато насъ ни вързватъ?

Свенонъ.—Защото е излѣкувала отъ смър-
тоносна треска Хато, най-голѣмиятъ внукъ на
господаря.

Хакинъ. — Бурграфа Ролонъ завчера биде
ухапанъ отъ една усойница; сжщата тая жена
е излѣкувала и него.

Синюлфи. — Тѣй ли?

Хакинъ. — Азъ вѣрвамъ, че тя е нѣкоя
магйосница

Херманъ. — Ба, тя е една извѣнена жена.

Свенонъ. — Извѣнена или не, тя знае хи-
ляди магии. Тя е излѣкувала не само Хато и
Ролона, но още и онѣзи трима прокажени, отъ
които цѣль свѣтъ бѣгаше, като отъ чума.

Тевдонъ. — Тази жена устроява нѣщо у-
жасно съ ония тримата прокажени, които ѝ сж
прѣданни. Всждѣ, въ всичкитѣ яглове наедно се
срѣщатъ. Сѣкашъ сж три кучета, които слѣд-
ватъ една вълчица.

Хакинъ. — Вчера тя бѣше съ тѣхъ въ
гробницата; тѣ сковавахъ единъ киворъ, а тя

съ запрѣтнѣти рѣжави, кандилкаше една чаша, пѣеше ниско и разбъркваше нѣщо съ мъртвенки кокали.

Свенонъ. — Снощи тѣ се скитахъ заедно. Да бѣ видѣлъ, подъ онова звѣздно небо, тази забулена жена съ тримата маскирани прокажени, би ти настрѣхнѣла косата.

Кунзъ. — Както и да е, азъ вѣрвамъ, че въ подземника на този замъкъ, тѣ иматъ нѣкое скривалище. Завчера тримата прокажени и старата вѣщица се примъкнѣхъ край една голѣма стѣна. Когато се обърнѣхъ да ги зрямъ, тѣ бѣхъ изчезнѣли! Вѣроятно тѣ се скрихъ въ самата стѣна.

Хакинъ. — Тия трима чловѣци-магїосници, при които живѣемъ, постоянно ме трѣвожатъ.

Кунзъ. — Вий познавате дълбокиятъ подземникъ, на ли? До него ги срѣщнѣхъ.

Херманъ. — Тѣзи прокажени служатъ на тази, която ги е излѣкувала. Това е естествено.

Свенонъ. — Вмѣсто да е излѣкувала прокажени и злиятъ Хато, да бѣ излѣкувала тази, която трѣбва да се излѣкува въ този замъкъ, а тя е хубавата Хатова годеница, племянница на стария Иова.

Кунзъ. — Режина! Богъ да ѝ е на помощ! Тя е единъ ангелъ!

Херманъ. — Тя вѣхне, умира!

Кунзъ. — Жалко! Погнусяванието ѝ къмъ Хато ѝ убива. Тя умира по малко всеѣки день.

Тевдонъ. — Клетото момиче!

(Гванхумара минава прѣзъ дъното на сцената).

Хакинъ. — Ето дъртата вѣщица пакъ минава. Наистина, тя ме плаши. Нейниятъ вър-

вежъ, нейната бухалска печалность, нейниятъ дълбокъ и страшень погледъ, нейната дълбока магия, въ която азъ вѣрвамъ, — всичко това въ нежъ ме плаши.

Гондикари. — Проклетъ да бжде този замъкъ.

Тевдонъ. — Мълчи за Бога!

Гондикари. — Защо? Никой не минава прѣзъ тази галлерия. Нашитѣ господари пируватъ, пѣкъ ний сме далече; кой ще ни чуе?

Тевдонъ. — *Сочи едни врата.* — И двамата старци сж тамъ.

Гондикари. — Кои двамата?

Тевдонъ. — Синътъ и бащата. Освѣнъ госпожица Режина, която дохожда на молитва при тѣхъ; освѣнъ онзи младъ момъкъ, Отбертъ, който е дошелъ миналата година въ този палатъ, и когото прадѣдата, наказанъ чрѣзъ своето потомство, обича зарадъ неговата младость и неговата честность; освѣнъ тѣзи двамата, казвамъ, никой другъ не влиза при тѣхъ. Стариятъ грабителъ е самичъкъ сега въ пещерата си. Едно врѣме той застрашаваше цѣль свѣтъ. Петъ поколѣния отъ синове, внуци и правнуци окржавахъ, като царъ, този разбойникъ — патриархъ. Но, най-послѣ, годинитѣ го съкрушихъ. Той стои сега на страна самичъкъ, подъ единъ златень амвонъ. Синъ му, стариятъ Маний, правъ при него, държи му копието. Прѣзъ цѣли мѣсеци той прѣкарва мълчишката, а ноцѣ, блѣденъ, прѣбитъ, влиза въ единъ тѣсенъ проходъ, на който само той има ключтъ. Гдѣ отива той прѣзъ тамъ? — Никой не знае.

Свенонъ. — Този старецъ страдае ужасно.

Хакинъ. — Неговитѣ дѣца му тегнахтъ на душата, като зли духове.

Свенонъ. — На старини той е ималъ единъ послѣденъ синъ. Той го е обичалъ много. Богъ така е наредилъ свѣтътъ, щото винаги бѣлитѣ бради да обичахтъ русата коса. Но едвамъ дѣтето станжло на една година и нѣкой му го открадва.

Кунзъ. — Да, една циганка му го откраднахла.

Хакинъ. — Азъ знамъ, че подиръ като се е случило едно страшно прѣстѣпление, този твърдъ замъкъ е останжлъ пуствъ дълго врѣме и послѣ е билъ съборенъ по царска заповѣдь. Най послѣ врѣмето, годинитѣ щѣхъ съвсѣмъ да го затрихтъ, ако единъ день ступанинътъ, подъ друго име, не влѣзѣше въ него. Отъ тогасъ и до днесъ върху този замъкъ се развѣва едно черно знаме.

Свенонъ, на Кунза. — Момче, забѣлѣзалъ ли си подъ високата кула, надвесена надъ бучащия порой, едно тѣсно прозорче, на което тритѣ желѣзни прѣчки сж прѣвити и истръгнати?

Кунзъ. — Да, тамъ е дълбокиятъ подземникъ, за който ви говорихъ отдевъ.

Хакинъ. — Да, едно тъмно жилище, гдѣто живѣлъ единъ призракъ.

Херманъ. — Ба!

Синтолфи. — Сѣкашъ, че край стѣната му е текла кръвъ едно врѣме.

Кунзъ. — Сигурното е, че никой не може да влѣзе тамъ, защото входа му е неизвѣстенъ. Всичко, каквото се вижда, е само това прозорче. Никой живъ чловѣкъ не е влизалъ нѣкога тамъ.

Свенонъ. — Обаче, азъ всека вечеръ се

приближавамъ до скалата и прѣзъ цѣлата нощъ чувамъ стѣпки на чeловѣкъ, който вѣрви вжтрѣ.

Кунзъ, уплашено. — Увѣренъ ли си въ това?
Свенонъ. — Твѣрдѣ увѣренъ.

Тевдонъ. — Кунзе, що ни трѣбва? Най добрѣ е да си мълчимъ.

Хакинъ. — Този замѣкъ е пѣленъ съ мрачни тайни, и всичко що чувамъ, ме кара да се замислямъ.

Тевдонъ. — Да оставимъ този въпросъ, какво ще речете? Какво ще се случи, само Богъ знае. *(Обръща се къмъ другата група роби, които не участвуваха никакъ въ тѣхния разговоръ, който ставаше прѣдъ сцената, а, отдѣлени въ единъ кѣмъ на сцената, се показваха твѣрдѣ внимателни върху расказа на единъ студентъ).* Карле, я ни довѣрши истoрията си!

Карлъ дожда прѣдъ сцената; робишѣ отъ двѣтъ групи се приближаватъ къмъ него и се отдаватъ на общо внимание.

Карлъ. — Да, но недѣйте забравя, че случката е всѣкому извѣстна, и че тя се е случила прѣди единъ мѣсець, че сж се изминжли . . . *(мисли)* двайсетъ години, отъ какъ Фридрихъ I Барбаросса е умрѣлъ въ кръстоносния походъ.

Херманъ. — Продължавай! Твойтъ Максъ бѣ останжлъ въ едно твѣрдѣ неприятно положение.

Карлъ. — Кажи ужасно положение, Хермане! Единъ орлякъ отъ свраки, вѣчно се виелъ около тази планина. Нощѣ тѣхнитѣ гракания растрепервали закѣсенѣлиятъ ловець. Отъ върха на тази ужасна скала капѣли капки вода, като капки отъ сълзи по едно грозно лице. Въ дола една мрачна пещера зѣела. Графъ Максъ Едмондъ юнашки е влѣзълъ въ мрачината на тази

грозна пещеря и почнжлъ да върви на вжтрѣ. Внезапно, подѣ единѣ сводѣ, въ дѣното на подземника, той е видѣлъ въ тѣмнината, сѣдящѣ на бронзово кресло, единѣ старецѣ страшенѣ, неподвиженѣ, надвесенѣ, прѣпасанѣ съ сабля, облѣченѣ въ порфира и съ корона на главата. Този чeловѣкъ спѣлъ надѣ една маса, направена отѣ лѣвенѣ камѣкъ. Макарѣ Максѣ и да е билѣ много юнакъ, той приплѣднѣлъ прѣдѣ този величественѣ старецѣ, който билѣ почти заровенѣ подѣ трѣвата и мѣха, защото той билѣ императорѣтъ Фридрихѣ I Барбаросса. Той спѣлъ въ единѣ живѣ сънѣ. Неговата брада, едно врѣме позлатена, а сега бѣла като снѣгѣ, заобикаляла три пѣти каменната маса. Дѣлгитѣ му и бѣли вѣси похлупвали очитѣ му. На аления му гербѣ едно пронизано сърдце пуцало крѣвъ. Сегисѣ тогисѣ той се стрѣсвалѣ на сънѣ и се хващалѣ за сабята си. Какѣвъ сънѣ е смущавалѣ душата му? — Богѣ знае.

Херманѣ. — Туи ли е всичко?

Карлѣ. — Не. Слушайте по нататѣкъ. Отѣ стѣпкитѣ на графа Макса старецѣтъ се е събудилѣ. Неговата гола и жална глава се дигнѣла, и, като впилѣ въ Макса единѣ дивѣ погледѣ, той го попиталѣ: „Рицаре, свракиѣтѣ исхврѣкнѣхѣ ли си?“ Графѣ Максѣ му отговорилѣ: „Не, Господарю!“ — Слѣдѣ тѣзи думи старецѣтъ, безѣ да каже нѣщо, вѣкнѣлъ блѣдното си чело, а Максѣ, цѣлъ растреперанѣ, видѣлъ, че този императорѣ — призракѣ пакѣ заспалѣ!

Херманѣ, *сѣ смѣхѣ* — Баснята е хубаво скроена.

Хакинѣ, *на Карла.* — Ако трѣбва да върваме

на историята, императорътъ Фридрихъ Барбаросса се е удавилъ въ рѣката Сидний прѣдъ всичката си войска.

Иосий. — Той потънж въ водата, азъ бѣхъ тамъ, та видѣхъ цѣлото това страшно и велико произшество. Никога нѣма да го забравж. Отонъ де Вителсбахъ мразѣше Барбаросса; но когато той видѣ господарьтъ си на произвола на вълнитѣ и Турцитѣ да пуцатъ върху му стрѣлитѣ си, той прѣпуснж враниятъ си конь чакъ до срѣдъ рѣката и извика: „Да избавимъ прѣди всичко императорътъ!“

Херманъ. — Всичко било напраздно.

Иосий. — Напраздно се притекохж най добритѣ юнаци. Шестдесетъ и трима войници и двама графове се удавихж, като се опитахж да го избавжтъ.

Карлъ. — Това не доказва, че неговиятъ духъ не се намира въ Малпаския долъ.

Свенонъ. — Азъ пѣкъ чухъ, че той се билъ избавилъ по едно чудо, че станжлъ монахъ и че живѣлъ още.

Гондикари. — Дано е така! Дано дойде да избави Германия прѣди годината хилядо двѣстѣ и двадесета — гибелно число, въ което, казватъ, империята щѣла да се събори.

Свенонъ. — Нашето величие вече отъ всѣка страна изчезва.

Хакинъ. — Ако Фридрихъ бѣше живъ, той отново би подкачилъ войната съ бургграфитѣ, за да избави насъ, неговитѣ вѣрни подданници.

Кунзъ. — Цѣлъ свѣтъ страдае като насъ. Германия е безъ главатаръ и Европа безъ юзда.

Хакинъ. — Хлѣбъ нѣма!

Гондикари. — Брѣговетѣ на Рейна сж пълни съ разбойници.

Кунзъ. — Електоритѣ се яджтъ помежду си.

Херманъ. — Града Колона иска да се избере Суабъ.

Свенонъ. — Ерфюръ е за Брюнзвика.

Кунзъ. — Пѣкъ Тревъ иска Фридриха.

Гондикари. — И до като се справяжтъ, всичко ще загине.

Хакинъ. — Градоветѣ сж затворени.

Свенонъ. — Человѣкъ не може да пжтува освѣнъ съ вѣоржженъ керванъ.

Карлъ. — Народътъ се истезава отъ тираниѣтъ.

Тевдонъ. — Четирма императори! Това е и много и недостатъчно, защото да ти кажж, Карле, когато въпроса е за императори, единъ струва повече отъ четирма.

Кунзъ. — Трѣбватъ силни мишци, за да ги побѣди и събори. Но уви! Барбаросса е наистина умрѣлъ, вѣрвай ме, Свеноне!

Свенонъ, на Иосий. — Намѣри ли се тѣлото му въ рѣката?

Иосий. — Не. Вълнитѣ го завлѣкохж.

Тевдонъ. — Свеноне, чулъ ли си, какво сж прѣдсказали за него при ражданието му? — „Това момче, което единъ день ще управлява свѣтътъ, два пжти ще го мисляжтъ за умрѣлъ и два пжти ще вѣскрѣсене“. А пѣкъ знайте, че това прѣдсказание се и сбджнжло веднѣжъ.

Херманъ. — За Барбаросса се разказватъ хиляди басни.

Тевдонъ. — Азъ казвамъ това, каквото по-

ложително знаѣхъ. Кждѣ годината деветдесета азъ срѣщнахъ въ Пражската болница единъ старъ Далматинецъ, на име Сфрондати, за когото казвахъ, че билъ лудъ. Този чловѣкъ разказваше на всеуслишание въ затвора си, че въ младостта си билъ орженосецъ при херцога Фридриха, бащата на Барбаросса. Херцогътъ много се уплашилъ отъ прѣдсказанието, направено за момчето му, та го въспиталъ по-напрѣдъ въ една кула далечъ отъ хората, за да го съхрани отъ всѣка възможна случайност. Когато момчето пораснало, той му потърсилъ друго прибѣжище. Едно твърдѣ благородно дѣвойче му бѣ родило едно незаконно момче, което момче живѣло въ планината и не знаело, че баща му е Суабски херцогъ, а го познавало само подъ името Отонъ. Казватъ, че Барбаросса се пазѣлъ отъ това момче, за да не би да иска да стане князь и да му грабне нѣкоя област. Това незаконно момче бѣ наслѣдило отъ майка си при рѣката Рейнъ единъ замъкъ, на който то станъ бургграфъ и господарь — единъ разбойнически замъкъ, едно орлово гнѣздо, една змѣйска дупка. Това прибѣжище се видѣло добро на клетия баща. Той отива да види бургграфътъ, пригрѣща го, повѣрява му момчето си, подъ едно прѣсторено име и му казва само това: „Синко, ето братъ ти“, и си отива. Но на ли никой не може да избѣгне начертаното му отъ сждбата! Младиятъ Барбаросса порастналъ така при бургграфа и станлъ на двацетъ години. Сега слушайте: една сутрина нѣколко овчари намѣрили двѣ окървавени тѣла край пороя, до самитѣ стѣни на замъка. Тѣзи двѣ тѣла не били още

изджихли и по всека вѣроятность тѣ сж биле промушени въ самия замъкъ и хвърлени отъ прозореца прѣзъ сжщата нощъ. Отъ тия двама единиятъ билъ Барбаросса, а другиятъ-сжщиятъ тоя старецъ Сфрондати. Овчаритѣ ги излѣкували. Послѣ това Сфрондати тайно завелъ момъкътъ при баща му, който за награда го заговорилъ. Едничката грижа на бащата била да пази тайната и да не посѣти вече бургграфътъ. При смъртния си часъ бащата накаралъ Барбаросса да колѣнчи прѣдъ единъ кръсть и да се закълне, че ще отмжети на брата си. Барбаросса се заклѣлъ, че ще си отмжети тогава, когато този му братъ ще стане на сто години.— Ще рѣче никога.—Сфрондати поблѣднѣваше отъ страхъ и гнусота, когато го распитвахме за тази домашна тайна. Веднѣжъ той ми расправи слѣдующото: „двамата братя любили едно и сжщо момиче; голѣмиятъ братъ усѣтилъ, че момичето го мами, та убива вториятъ ѝ любовникъ, а момичето продалъ на единъ страшенъ разбойникъ, който го вързалъ, като каторжница въ единъ корабъ“. Много години сж се изминжли отъ тогава, та Сфрондати бѣ забравилъ имената на лицата и мѣстата на произшествието. Сфрондати бѣше вързанъ като лудъ въ Пражската болница; той трѣбва да е умрѣлъ сега.

Херманъ. — Какво заключавашъ отъ това?

Тевдонъ. — Че ако тѣзи работи сж истински, то пророчеството е право. Защото, както се е изпълнило единъ пжтъ, може да се сбждне и втори пжтъ. Барбаросса може да въскрѣсне....

Херманъ, Съ смѣхъ. — Добрѣ! Чакай да въскрѣсне!

Кунзъ, на Тевдона — И менѣ ми разказахъ това едно врѣме. Въ онзи замѣкъ Фридрихъ Барбаросса носѣлъ името „Донато“, а незаконниятъ му братъ — „Фоско“. Колкото за хубавицата, до колкото помнѣж, тя била Корсиканка. Любовниците се криели въ единъ таенъ подземникъ, гдѣто Фоско ги сварилъ една нощъ. Фоско ималъ ревниво сърдце и крѣпка рѣка, та свършилъ идилгията си съ трагедия.

Гондикари. — А какъ Фридрихъ, като станѣлъ императоръ, не е ли търсилъ вече любовницата си? Това ме много очудва, ако повѣрвахъ дума отъ всичко, което ми разказвате.

Тевдонъ. — Приятелю, той ѣж е търсилъ. Трийсетъ години царскитѣ му рѣцѣ растърсали замѣцитѣ на Рейна. Фоско напустнѣлъ замѣкътъ си и планината си, а се възвърнѣлъ едвамъ слѣдъ много години. Императорътъ обходилъ горитѣ и планинитѣ, обсадилъ замѣцитѣ и уничижилъ бургграфитѣ, но нищо не намѣрилъ.

Гондикари. — Иосий! Вий бѣхте между онѣзи юнаци, помните ли нѣщо?

Иосий — Да, помнѣж тѣзи исполински войни! Бургграфитѣ си помагахъ и не се прѣдавахъ току тѣй. Задъ всѣка стѣна, задъ всѣки врата тѣхнитѣ пѣлчища никнѣхъ. Баронитѣ, макаръ промушени и облѣни въ кърви, продължавахъ да се биѣтъ; на нашия растопенъ свинецъ, който имъ прѣскахме по главитѣ, тѣ отговаряхъ съ силни смѣхове. Трѣбваше ни да обсаждаме отъ вѣнъ, да се бориме отъ вѣтрѣ, да пробождаме съ сабля, да хапиме съ зѣби! Ахъ! какви настѣпления! Често, верѣдъ димѣтъ и тъмнината, замѣкътъ, прѣвзетъ вече, се събаряше надъ

войската! Въ една отъ тѣзи битки Барбаросса съ маска, но съ корона на главата, самъ при една кула се борѣ съ единъ разбойникъ, който успѣ да му дѣмгоса ржката съ едно нажежено желѣзо.

Гондикари. — А този разбойникъ биде ли уловенъ?

Иосий. — Не, той избѣгнах. Дългиятъ му шлемъ затуляше лицето му, та не можахъ да го познахъ. Императорътъ запази онзи бѣлѣгъ отъ нажеженото желѣзо.

Тевдонъ, на Свенона. — Все ми се струва, че Барбаросса е живъ. — Ще видимъ.

Иосий. — Азъ ви увѣрявамъ, че е умрѣлъ.

Синулфи. — Но разказа на Макса Едмонда? . . .

Херманъ. — Вѣтъръ!

Тевдонъ. — Малпаската пещера? . . .

Херманъ. — Бабини деветини!

Карлъ. — Разкажитѣ на Сфрондати, обаче, разясняватъ. . . .

Херманъ. — Сфрондати! Болѣнъ мозъкъ, гдѣто се бѣхтѣтъ мѣгляви видѣния.

Влиза единъ войникъ съ бичъ въ ржка.

Войникътъ. — Роби! хайде на работа! Тази вечеръ господарьтъ ви, Хато, ще доведе гоститѣ си тукъ. Да ви нѣма тука!

Робитѣ събиратъ съчивата си и излизатъ съ наведени глави подъ бича на войника. Гванхумара се явява на горнята тераса и ги слѣди съ очи, Щомъ излѣзхъ робитѣ, влизатъ: Режина, облѣчена въ бѣли дрѣхци, тегрѣтъ блѣдна, болнава, едвамъ взрви; тя се подпира на ржката на Отберта, който е облѣченъ въ офицерска дрѣхци и ѝ слѣда съ любовъ и съжаление. Едвига, стара жена, облѣчена съ черни дрѣхци, ги слѣдва. Гванхумара слуша нѣколко минути и излиза безъ да ѝ видѣхъ.

ЯВЛЕНИЕ III.

Отбертъ, Режиha и Едвига.

Отбертъ, на Режиha. — Подпрѣте се на мене. Тѣй, вървѣте полeгкa. Сѣднѣте на това кресло. *(Завeжда ѝ на едно голѣмо кресло при прозореца.)* Какъ си сега?

Режиha. — Злѣ! Студено ми e! Треперж! Това пиршество ми причини зло! *(на Едвига.)* Иди виждѣ да не дойде нѣкой *(Едвига излиза.)*

Отбертъ. — Не бойте се, тѣ ще пиянствуватъ до сутринята. Но кой ви застави да отидите на това пиршество?

Режиha. — Хато . . .

Отбертъ. — Хато!

Режиha. — Говорѣте по ниско! Ако не отидѣхъ, той можеше на сила да ме заведе; на ли му съмъ годеница?

Отбертъ. — Трѣбваше да се оплачите на стареца. Хато се бои отъ него.

Режиha. — За какво? На ли ще умрж!

Отбертъ. — Ахъ! Защо говорите така?

Режиha. — Да страдае, да мочтае и да умрѣ — ето коя e сждбата на жената!

Отбертъ, сочи прозорицѣтъ. — Порадвайте се на хубавото слѣнце!

Режиha. — Да, западъ гори. Да, хубави сж есеннитѣ вечери. Врѣдъ укапватъ листата и гората става мрачна.

Отбертъ. — Листата пакъ ще се развижтѣ.

Режиha. — Да. *(Мечтае и гледа къмъ небото.)* Охъ! жално ми e да гледамъ какъ бързо си отлѣтяватъ хубавитѣ лѣстовички! Тѣ прѣхвъркватъ татѣкъ къмъ югъ.

Отбертъ. — Тѣ пакъ ще се върнѣтъ.

Режина. — Но азъ нѣма да видѣж нито лѣстовичката да се върне, нито листѣтъ да се развие!

Отбертъ. — Режино! . . .

Режина. — Заведи ме по близо до прозореца. *(Дава му кесията си)* Отберте, хвърли тази кесия на сиромаситѣ. *(Отбертъ хвърга кесията прѣзъ другъ прозорецъ. Тя продължава да гледа на вгнѣ)* Да, слънцето е хубаво. Неговитѣ зари — послѣдни за мене — обгрѣщатъ съ вѣнецъ върхѣтъ на скалата. Рѣката блѣщука, а гората се пълни съ блѣсъкъ. Стѣклата на селскитѣ прозорци, ей тамъ, свѣткатъ. Охъ! Боже мой, това е хубаво, великолѣпно и изрядно! Природата раздава щедро животъ и свѣтина! . . . Ахъ! нѣмамъ баща, нѣмамъ майка, никой не може да ме избави, никой не може ме исцѣри! Сама съмъ на този свѣтъ, та усѣщамъ, какъ загивамъ!

Отбертъ. — Вий, вий ли сте сама на този свѣтъ! А азъ защо съмъ, азъ, който ви любѣж?

Режина. — Мечти! Не, вий не ме любите, Отберте! Нощта настѣхва! Ето нощта! Азъ ще загинѣ, а вий ще ме забравите!

Отбертъ. — Какъ! Азъ ли не ви обичамъ? Режино! вий ме отчайвате! За васъ азъ бихъ умрѣлъ, бихъ се изложилъ на адски мъчения. Азъ ви любѣж, Режино, отъ една година насамъ, отъ както дойдохъ въ този черенъ вертепъ, всрѣдъ тия умразни разбойници. Госпожице, въ този злокобенъ замъкъ, плененъ съ безбройни прѣстѣпления, очитѣ ми се обгрѣщатъ къмъ васъ, както къмъ едничкото цвѣте на тази пропасть, както къмъ едничкото свѣтило въ тази тъмни-

на. Да, азъ дрѣзнихъ да любѣхъ вази, Рейнска графинѣо, вази, годеница на жестокия Хато. Както ви казахъ вече, азъ съмъ единъ бѣденъ офицеринъ, отъ неизвѣстни родители, може би, по-доленъ и отъ робъ, а, може би, и по-горенъ отъ царь. Но какъвто и да съмъ, азъ съмъ цѣлъ вашиъ. Ако се раздѣлитъ отъ мене, умирамъ. Въ този палатъ има само двамина, които любѣхъ: първата сте виѣ, която любѣхъ, прѣди всичко, прѣди баща си даже, ако го имахъ. Вториятъ (*сочи едни врата*) е този печаленъ прадѣдъ на една ужасна челядъ, който пѣшка подъ неизвѣстното брѣме на едно страшно минжло. Това тихо, но силно старче, на когото едничката радостъ сте виѣ, о, благородно дѣвойче, зора, която озарявате прагътъ на гроба му! А пъкъ азъ ви благославямъ и двама ви, защото, когато съмъ при вази, забравямъ гибельта, която ме гони. Душата ми при него се усѣща по-велика, а при васъ по-чиста! Да, прѣдъ васъ откривамъ цѣлото си сърдце и плачъ, защото съмъ ревнивъ, защото страдажъ. Одевъ, когато Хато ви гледаше, азъ усѣщахъ сърдцето си да киши и да се пълни съ умраза и гнѣвъ! Можяхъ да се стърпѣжъ, иначе щѣхъ всичко да сторѣжъ! Подиръ всичко това, Режино, ти казвашъ, че не те любѣхъ? Режино, иди кажи на свѣщенникътъ, че той не обича своятъ Богъ; иди кажи на мореходецътъ, че той не обича зората подиръ една бурна нощъ; иди кажи на истощения каторжникъ, че той нѣма да обича ржката, която ще го избави; нъ не казвай на мене, че не те любѣхъ! Защото, за впримченитъ ми крака, ти си спасение, и за мрака, въ който се лутамъ,

ти си повече отъ свѣтлина! Ти знаешъ, че азъ те любж до подлуда, защо тогава ме мжчишъ? Охъ! наистина, женитѣ сж жестоки и най-любимото имъ удоволствие е да мжчтъ единъ човѣкъ. Но, що казвамъ,? опрости! Когато ти страдаешъ, когато трѣбваше да колѣничж прѣдъ тебе, да цѣлувнж рждѣтъ ти и да те оставж да кажешъ всичко, азъ намирамъ врѣме да ти расправамъ за себе си!

Режина. — Отберте, и вашиятъ животъ е пѣленъ съ неволи, както и моятъ. Що съмъ азъ? — едно сираче, а вий? — единъ сиракъ! Ако Богъ съедини нашитѣ двѣ нещастия, Той би създалъ едно щастие. Но . . .

Отбертъ, колѣничж прѣдъ Режина. — Но азъ ще те обичамъ, азъ ще те обожавамъ! Ще ти съмъ слуга; ще умрж, ако умрѣшъ! Ще убиж Хата, ако посмѣе да ти поврѣди! Азъ ще замѣстж твойтъ баща и твоята майка. Да, ще замѣстж и двамата, заклѣвамъ ти се! Ето тази ржка ще замѣсти баща ти; това сърдце ще замѣсти майка ти!

Режинл. — Охъ, добрий ми приятелю, благодарж! Разбирамъ душата ти, която има воля гигантска, любовь майчина. Да, признавамъ те за такъвъ, Отберте, но не можешъ ми помогнж!

Отбертъ, става. — Могж!

Режина. — Не, не можешъ. Не можешъ ме избави отъ моя годеникъ; той ще ме вземе безъ борба и безъ прѣспирня; какъвто силенъ и юнакъ и да си, ти не можешъ го надви, защото моятъ годеникъ не е Хато, а смъртьта! Уви! понеже съмъ близо до тая яма, ще раздѣлж на двѣ части това, каквото имамъ най-скжпо на свѣ-

тътъ: душата си ще дамъ Богу, а сърдцето си тебѣ. Приятелю, положи ржката си на главата ми, защото искамъ да ти кажж въ този тържественъ часъ: азъ те любж!

Едвига, влиза. — Иде нѣкој.

Режина, на Едвига. — Ела. *(Отива до вратата, обхвањката на Едвига и Отберта. Прѣди да излѣзе обрѣца се и казва)* Ахъ! страшно е да умрж на шеснайсетъ години! Какъ честито бихме прѣкарали заедно, Отберте мой! Не, не щж да умрж! Искамъ да живѣж! Отберте, послушай молбата ми: не ме оставяј да паднж въ студения гробъ, защото смъртъта ме плаши! Избави ме, любезний мой! Каж ми, ще можешъ ли да ме избавишъ?

Отбертъ. — Режино, ти ще живѣешъ! *(Режина излиза съ Едвига, а Отбертъ продължава да ѝ говори като, че тя е още при него).* Ти! да умрѣшъ тѣй млада, тѣй хубава? . . . Не, макаръ и да се прѣдамъ на дѣмона, заклѣвамъ ти се, че ще живѣешъ. *(Вижда Гванхумара, която отъ нѣколко минути стои неподвижна въ дѣното на сцената).* Ето те!

ЯВЛЕНИЕ IV.

Отбертъ и Гванхумара.

Отбертъ. — Гванхумаро! Ела, имамъ нужда отъ тебе.

Гванхумара. — Върви си въ пжтя.

Отбертъ. — Слушай ме!

Гванхумара. — Ще ме питашъ пакъ отъ коя си страна и отъ коя фамилия ли? Какъ ти е името, Отбертъ или Георги? Защо се скиташъ въ изгнание отъ дѣте? Дали въ Корсика или

въ Молдавия те прибрахъ голъ и гладенъ? Защо живѣемъ заедно, а пъкъ ти запрѣтявамъ да казвашъ? Защо пазж още на врата си тѣзи робски вериги, макаръ Режина и да е измолила моето опрощение? Защо влачамъ винжги и всеѣждѣ тази халка на крака си ли? Най-послѣ, ще ме питаашъ да ли съмъ Корсиканка, Славянка, Еврейка или Мавритянка? Не щж да ти отговарямъ, не знамъ. Прѣдай ме, ако щѣшъ. Но не, ти нѣма да прѣдадешъ тази, която те е кърмила и която ти е била вмѣсто майка. А пъкъ смъртъта никѣкъ ме не плаши. *(Иска да си отиде, Отбертъ ѝ задържа)*

Отбертъ. — Нѣма да те распитвамъ за себе си. Ти, която всичко знаешъ, кажи ми да ли Режина . . .

Гванхумара. — Режина ще умре прѣди да истече мѣсеца. *(Иска да си отиде, Отбертъ ѝ задържа.)*

Отбертъ. — Не можешъ ли ѝ избави?

Гванхумара. — Защо ме питаашъ? *(като че говори на себе си.)* Да, когато живѣехъ въ Индия, когато се скитахъ изъ мрачните ѝ гори, блѣдна, по-страшна отъ самитѣ звѣрове, азъ изучвахъ трѣвитѣ, отровитѣ и билкитѣ, които съживяватъ единъ умирающъ и убиватъ единъ живъ.

Отбертъ. — Можешъ ли ѝ избави? Кажи!

Гванхумара. — Могж.

Отбертъ. — За милость! За Бога, Който ни слуша, за твоитѣ крака, които цѣлувамъ, избави ѝ! Исцѣри ѝ!

Гванхумара. — Ако одеѣ, когато ти се радваше на любимата си Режина, ако тогава, казвамъ, ненадѣйно влѣзѣше Хато съ звѣрски смѣхъ, та ѝ убиеше и хвърлѣше труптъ ѝ

въ пороя, който бучи ей тамъ долу; послѣ като те хванѣше и те вържеше и те заковѣше на пазарския стълбъ, за да те продаде като робъ, за да те впрѣгатъ, войниче, роденъ свободенъ въ тиброскитѣ кораби! Освѣнъ това, прѣдположи още, че подиръ този умразенъ день да останѣше да живѣешъ до сто години; ако се върнѣше подиръ това дълго робство, подиръ като си се скиталъ отъ брѣгъ на брѣгъ, съ какво щѣше да бжде пълно сърдцето ти? Кажи ми!

Отбертъ.— Съ отмъщение, съ убийство, съ жажда за кръвта му.

Гванхумара. — Ей добрѣ, азъ олицетворявамъ убийството и отмъщението си. Като слѣпъ призракъ, азъ гонѣхъ нѣщо. Азъ съмъ жаднъ за кръвъ! А пъкъ ти искашъ да се смилѣ, да бждъ добродѣтелка, да избавямъ хората! Каква лудость! Ако пъкъ и азъ ти кажехъ, че имамъ нужда отъ тебе? Ще поблѣднѣешъ ли, ако ти кажъ, че азъ те въспитахъ за моитѣ лични цѣли? И че сега се колебажъ прѣдъ твоята невинность? Оттегли се, момче, прѣдъ моето униение и моето нещастие! Защото азъ ти разказахъ собственната си история съ тази разлика само, че вмѣсто да убижтъ жената, убихъ любовникътъ, а жената, която съмъ азъ, биде продадена и живѣе; сжщо и убийцата живѣе още и ти можешъ да ми помогнешъ за постигание на цѣльта ми. Охъ! много години съмъ пѣшкала. Дъждоветѣ капахъ по челото ми, та станяхъ грозна и мръсна. Шестдесетъ години прѣкарахъ въ болки, въ гладъ, окаяние и изгнание! Посѣтихъ Нила, Индуса, океанътъ съ буритѣ му и безкрайнитѣ ноци на звѣзднитѣ полюси.

Тежкитѣ желѣзни вериги изѣдохъ мѣсата ми. Много господари съ кнутъ ме нсиждихъ, менѣ, жена болнава, измръзихла. Сега всичко се свърши, нѣмамъ вече нищо човѣшко. (*Шипа сърдцето си*). Когато се пипамъ тукъ, не усѣщамъ нищо. Азъ съмъ като статуя и живѣжъ въ единъ гробъ. Минлиятъ мѣсець, надвечерь, дойдохъ блѣднъ и замръзихла въ този замъкъ, та се чуджъ, какъ не усѣтихъ моитѣ мряморни крака надъ тѣзи гибелни плочи. Но днесъ моята умраза, която не спи, има въ ржцѣтѣ неприятельтъ си; Стига да направжъ една стжка, за да падне той. Трѣбва ли да ти повтарямъ това? Ти самичккъ, да, ти самъчккъ можешъ ми да отмжщението, което азъ гонжъ. Но въ минутата, когато да постигнжъ цѣльта си, азъ си казахъ: не, не! това е ужасно! Ако и да бѣхъ прѣдъ ада, пакъ се поколебахъ. Не дѣй идва ти прѣдъ мене! Не дѣй ме искушава, защото, ако искашъ да ти помогнжъ, трѣбва и ти да ме послунашъ въ едно страшно нѣщо. Кажя ми: готовъ ли си да извадишъ кинжалтъ отъ ножницата си, та да станешъ убийца и палачъ? Ти треперишъ? Махни се, сърдце слабо и ржка немошна! Защо не ме оставяшъ на мира, когато азъ ти не говоржъ?

Отбертъ, блѣденъ и ниско — Какво искашъ отъ мене?

Гванхумара.—Остани невяненъ. Махни се!

Отбертъ. — Готовъ съмъ да извършжъ едно прѣстжпление. Благодарна ли си?

Гванхумара. — Той ме искушава! Дѣмони, вий виждате, какъ той самъ ме искушава. Ей добръ! Азъ те хващамъ, ти си вече мой! Не дѣй изгубва врѣмето си въ молба; душата ми

е пълна съ мракъ, та всичко се губи тамъ. Азъ съмъ безъ милость, безъ раскаяние — освѣтъ ако видѣхъ живъ Донатоса, когото любѣхъ. — Сега слушай. Прѣди да влѣзешъ въ този лошъ пѣть, прѣдупрѣждавамъ те за послѣденъ пѣть: ще убиешъ нѣкого тукъ, който и да е, и когато и да е, безъ милость, безъ прошка! Помисли си!

Отбертъ. — Продължавай.

Гванхумара. — Всѣко мѣгновение тласка твоята Режина по-близо до гроба. Безъ мене тя ще умре; само азъ мога да ѝ избавя. Вижданшъ ли тази стѣклeнка? Ако пие по нѣколко капки всѣка вечеръ, тя ще се излѣкува.

Отбертъ. — Боже великий! Истина ли казвашъ? Дай!

Гванхумара. — Слушай! Ако, благодарение на този лѣкъ, ти ѝ видишъ утрѣ здрава и засмѣна да дойде къмъ тебе, като въскръснжлъ ангелъ, ще ми принадлежишъ ли?

Отбертъ. — Добрѣ.

Гванхумара. — Закълни се.

Отбертъ. — Заклевамъ се.

Гванхумара. — Режина пѣкъ ще ми отговаря за тебе. Тя ще отплаща съ живота си, ако ти не устоишъ на думата си. Ти знаешъ, че азъ познавамъ всичкитѣ тайни ивици на този замѣкъ, та влизамъ врѣдъ, кждѣто щя.

Отбертъ, *простира си ржката, за да вземе стѣкленицата.* — Увѣрявашъ ли ме, че ще живѣе?

Гванхумара. — Да, но узнай, че когато ти вземашъ тази стѣкленица, азъ вземамъ твоята душа.

Отбертъ. — Дай, и вземи!

Гванхумара, *подава му стѣкленицата.* — До утрѣ!

Отбертъ.—До утрѣ! (*Гванхумара излиза*). Благодарѣ ти, жено! Каквото и да е твоето намѣрение, каквато и да си ти сама, благодарѣ ти, гдѣто съживявашъ моята Режина! (*Гича кѣмъ вратата; спира се и гледа втренчено въ стъкленницата*). Охъ! нека ада ме погълне, слѣдъ като избавѣ неж-

(*Излиза бързишкомъ. Отъ кѣмъ противоположната страна се чуватъ пѣсни и викоуе. Голѣмитѣ врата се отварятъ, влизатъ князове и бурграфи съ весели викоуе, прѣдвождани отъ Хато; всички сж укичени съ цвѣтни вѣнци, облѣчени въ злато и коприна и съ чаши въ ржка. Пиѣтъ и пѣѣтъ. Верѣдъ пѣѣтъ въгрѣтъ пажи, носящи вино и овоуци. Въ дъното пазѣтъ нѣколко войници, неподвижни и безмѣлвни. Музыка, барабани.*

ЯВЛЕНИЕ V.

Хато, Горлоа, Жернардъ, Платонъ, Гераръ, Жаниларо, Дарий, Кадвала, Лупий, Утеръ. Братята на Хато и на Горлоа. Нѣколко накичени жени. Пажи, войници и капитани.

Лупий, пѣе.

Зимата е сурова, вилицата вие силно.

Тамъ на планината снѣгъ вали сега.

Що ни е нази, века любимъ!

Нека любимъ, що ни е нази!

Азъ съмъ окаянникъ, майка ми умрѣ.

Попѣтъ ми пѣе купъ сѣвѣти.

Що ни е нази, нека любимъ!

Нека любимъ, що ни е нази!

Велзевулъ чука вече на вратата,

Той ме чака съ всичкитѣ си дѣмони.

Що ни е нази, нека любимъ!

Нека любимъ, що ни е нази!

Платонъ, прѣглежда салона. — Каква старина и каква жалость!

Гераръ. — Сѣкашъ, че тукъ е жилището на призрацитѣ.

Хато, сочи една врата. — Тамъ живѣе моятъ прадѣда.

Гераръ. — Самичъкъ ли?

Хато. — Не, съ баща ми.

Платонъ. — Какъ си можалъ да се отървешъ отъ тѣхъ?

Хато. — Минж имъ врѣмето, а пѣкъ и малко сж извѣтрѣли. Минаватъ повече отъ два мѣсеца, откакъ старецътъ не е продумалъ дума. Най-послѣ старитѣ трѣбва да се измитатъ; живѣлъ е вече сто години. Бога ми, тѣ си отидоуж и азъ взехъ мѣстото имъ.

Влиза единъ капитанинъ.

Капитанинътъ, из *Хато*. — Господарю . . .

Хато. — Какво има?

Капит. — Евреннътъ Пересъ още не е бронилъ откупътъ си.

Хато. — Да го обѣсжтъ!

Капит. — Още и Линцскитѣ буржоази просжтъ помилвание.

Хато. — Ограбѣте градътъ имъ!

Капит. — Ами и Рехенскитѣ?

Хато — Сжщо ограбѣте!

Капитанинътъ излиза.

Дарий, съ чаша въ ржка на *Хато*. — Маркизе, твое-то вино е прѣкрасно! (*Иие.*)

Хато. — Тако ми Бога, разбира се, гледай му цвѣтътъ Бингенчанитѣ, които трепержтъ отъ мене, пращатъ ми всѣка година даръ по два тона.

Гераръ. — Хато, имашъ красива годеница.

Хато. — А! що да правѣж, намѣри ми се; тя ми е роднина отъ кѣмъ майка ми.

Гераръ. — Тя ми се види болнава.

Хато. — Ха! нищо!

Жаниларо, ниско на Герара. — Нищо, ама тя е на умиране.

Капитанинътъ, влиза и ниско на Хато. — Утрѣ ще минжтъ тѣрговци.

Хато, високо. — Скрийте се нѣгдѣ и ги оберѣте! (*Капитана излиза*) Баща ми би отишелъ самъ, а пѣкъ азъ пращамъ слугитѣ си. Едно врѣме се биехме, а сега се веселимъ. Едно врѣме надвиваше силата, сега—хитростъта. Минувачитѣ ме проклинатъ, а пѣкъ азъ се смѣж! Крѣпостъта ми устоява противъ всичко. До като съмъ живъ, нека да прѣминж, като въ рай и да пушамъ разбойническата си чета, както ловецътъ пуца хрѣткитѣ си. Гераре, ще ли се оженишъ за онази контеса?

Гераръ. — Не.

Хато. — Но ти ъ взе градътъ и се обѣща да вземешъ и неж.

Гераръ. — Не помнѣж . . . (*Смѣе се*) Но, да! помнѣж, че бѣхъ ъ се заклелъ върху евангелието. Оставихъ момата, а взехъ градътъ; лошо ли направихъ? (*Смѣе се*).

Хато, съ смѣхъ. — Но какво казва за това Държавниятъ Съвѣтъ?

Гераръ. — Какво ще каже, мълчи си.

Хато. — А клѣтвата ти? . . .

Гераръ. — Ха!

Прѣди нѣколко минути голѣмитѣ врата се отварятъ и влизатъ двама старци, облѣчени въ ризници и взоружени. Е-

диниятъ е на 60 години, съ сива коса и брада, другиятъ по старъ, съ гола глава и дълга бѣла брада. Задъ него стои единъ старъ войникъ съ черно знаме, а при него стои Отбертъ, на рамото на когото се обляга старецътъ. Задъ тѣхъ стожатъ неподвижно двама войници, облѣчени както тѣхъ, които носятъ върху кадифяни възглавнички два прѣголѣми шлема. Двамата старци слушатъ безмълвно, но младиятъ подтира ржувтъ си на една исполинска брадва и надвися надъ неж лицето си. Събеседниците се разговарятъ и не виждатъ старците.

ЯВЛЕНИЕ VI.

Сжцитѣ, Иовъ, Маний и Отбертъ.

Маний. — Едно врѣме клетвитѣ на старитѣ Германци бѣхъ стоманени, както ризницитѣ имъ, Германскиятъ благородникъ не забравяше дадена-та си клетва и за неж умираше. И врѣмето, което всичко изяжда, исхабяваше, понѣкогажъ, оржжнето, но никога клетвата. Съ гордостъ си спомнямъ за това. Но днесъ, думата, честъта и клетвата станжжх варагъ. Една клетва не трае повече отъ една дрѣшка, исхабява се много лесно, както една мръсна дрипа, която скжеватъ и хвърлятъ съ думитѣ: „минж ъ модата“.

Отъ тия думи всичкитѣ се дргватъ уплашени.

Хато. — Тейко . . .

Маний. — Момчета, много шумъ вдигате, оставѣте старцитѣ да си мечтаватъ въ уединение. Парижскитѣ свѣтила ослѣпяватъ тѣхнитѣ очи. Момчета, едно врѣме старцитѣ се чукахъ съ сабли, а вий се чукайте съ чаши, ако щѣте, но далечъ отъ насъ!

Хато. — Господарю . . . (*Вижда портретитѣ, обгиржти съ лицата къмъ стѣната*) Кой е посмѣлъ . . . . (*Къмъ Маний*) Ивинѣте. Дѣди, кой е обгиржлъ тия портрети? Кой си е позволилъ? . . .

Маній. — Азъ.

Хато. — Вий?

Маній. — Азъ.

Хато. — Тате! . . .

Гераръ, на Хата — Не, той се шегува.

Маній. — Азъ ги обърнхъ всички къмъ стѣната, за да не гледатъ срамътъ на потомците си.

Хато, разгѣвенъ. — Барбаросса е наказалъ чича си Людовика, за едно прѣстѣпление по малко отъ това. Понеже ме докарвате до крайностъ. . . .

Маній, обръща главата си на половина къмъ Хата.
— Барбаросса! Барбаросса! Струва ми се, че възхвалявате Барбаросса. Не щъ да чувамъ никога това име!

Лупий. — Какво Ви е направилъ той?

Маній. — О, дѣди! останѣте, останѣте обърнѣти; вий знаете какво ви е направилъ той. Ти ли ме питаше Лупий? — Слѣзъ по брѣговетѣ на Рейнъ и прѣброй разрушенитѣ замъци! Какво ли ни е направилъ? — Нашитѣ сестри и дѣщери е заробилъ; на нашитѣ скали, съ камънитѣ на нашитѣ кули, той съгради бѣсилки; разби и изби всинца ни; върза съ робски вериги най-добритѣ благородници. Ето какво ни е направилъ той! Ето какво ни е направилъ. Подъ тогози цезаря, който винжги побѣдяваше, трийсетъ години наредъ страдахме отъ огънь, отъ изгнание, отъ окови, отъ затвори и отъ мъчения. Да, ний испитахме като роби това дълго безчестие тази дълга побѣда; а нашитѣ синове не знажтъ и историята му. Когато Фридрихъ първий, маскиранъ, но покритъ съ злато отъ

петитѣ до главата, се явяваше при върха на нѣ-
коя запалена кула. всичко потреперваше, всички
избѣгвахъ, завладѣни отъ страхъ и трепетъ. Но,
единъ день баща ми — баща ми, когото виж-
дате тукъ, — самъ му прѣпрече пхтѣтъ въ
единъ тѣсенъ дворъ, изгори му дѣсната ржка
съ едно нажежено желѣзо! О, спомѣни! о, врѣ-
мена! Всичко е изчезнало! Отъ нашитѣ ослѣ-
пени очи свѣтлината изчезна. Баронитѣ сж пад-
нажли, развалинитѣ на замѣцитѣ имъ покриватъ
полстата и отъ цѣлата гора останж само единъ
джбъ, — и този джбъ сте вне, о, почтенний ми
татко! — Нашитѣ гробове сж заровени подъ
трѣнитѣ и буренитѣ. Барбаросса! нещастие на
туй умразно име; азъ ще си отмжетиж! Безъ
почекъ, безъ милость безъ свѣнение ще го гонж
него, ако не е умрѣлъ, или поне родѣтъ му!
Дано Богъ, прѣди смъртъта ми да утѣни сърд-
цето ми, и да не умрж прѣди да съмъ си от-
мѣстилъ! Защото, за да добиж тази върховна
радость, бихъ направилъ едно сврѣхчеловѣческо
усилие, слѣдъ като умрж, пакъ да се върна на
земята и да уловж жертвата си. Върѣки Бога
даже, ще счуиж вратата на рая или ада, съ
единъ ударъ на тази си желѣзна ржка. *(Стира се)*
Уви! Що казвамъ, азъ,—единъ старецъ — оста-
нажлъ безъ другари!

*Пада въ дълбоко мѣтаніе. Малко по малко гоститѣ взе-
матъ първата си радость и нижтж. Двамата старци оставатъ,
като двѣ статуи.*

Хато, на Герара, като сочи старцитѣ — Старость-
та имъ е испила умѣтъ.

Горлоа, на Луний, като сочи на Хато. — Единъ
день баща ми ще стане, като тѣхъ, и азъ ще
станж като него!

Хато, на Герара. — Всичкитѣ войници сж прѣданны тѣмъ, а не на мене, жалко!

Горлоа и нѣколко гости се доближаватъ до прозорциѣ.

Горлоа, на Хато. Тате! Виждъ този бѣлобрадатъ старецъ, който иде тукъ.

Луний. — Той се искачва твърдѣ бавно!

Жаниларо. — Колко е уморенъ!

Луний. — Вѣтъртъ прѣминава свободно прѣзъ дупкитѣ на съдраната му мантия.

Горлоа. — Вѣроятно, той иде да иска подслонъ въ замъка.

Жаниларо. — Той трѣбва да е нѣкой просекъ.

Кадвала. — Кажи шпионияъ по-добрѣ!

Дарий. — Назадъ!

Хато, отъ прозорциѣтъ — Испждѣте скоро съ камъни това куче! . . .

Луний, заедно съ Горлоа и пажитѣ, като хвърлятъ камъни. — Назадъ куче!

Манйй, като че събуденъ отъ сънь. — Въ какво врѣме живѣемъ. Боже великий! И какви сж сегашнитѣ хора? Испждатъ съ камъни единъ старецъ, който имъ се моли! *(Гледа ги стренчено).* Въ нашето врѣме и ний се веселяхме, и ний пиехме. . . Но когато единъ старецъ минаваше край нашия пиръ, замръзнхль и растреперанъ отъ гладъ, тозъ часъ нашитѣ весели разговори прѣставахъ; напълнѣхме единъ шлемъ съ пари и една чаша съ добро вино и ги поднасяхме на тозъ човѣчекъ, който, може би, ни идѣше отъ Бога! Послѣ започвахме пакъ пѣснитѣ си, защото съ малко вино въ стомаха и малко параци въ кесията, старецътъ продължаваше пж-

тътъ си. — Ний правихме това, а виѣ — сждѣте
какво вършите!

Иовъ, *исправя се, прѣстѣжива крачка напрѣдъ и полага
ръжката си възъ рамото на Маня.* — Момче, мълчи!
Въ нашето врѣме, когато пиехме и пѣбехме по
високо отъ вази около единъ опеченъ волъ, по-
ложенъ надъ едно златно блюдо, ако се случеше
да мине нѣкой старецъ край вратата, бѣденъ,
одърпанъ и босъ, — пращяхме цѣла свита да го
повика; щомъ влѣзѣше тржбитѣ засвирвахъ;
всичкитѣ барони ставахъ на крака; младитѣ,
безъ да продуматъ, безъ да пѣхтъ и безъ да
мигнатъ, се покланяхъ, а старитѣ, като прости-
рахъ ръка на непознатия, казвахъ му: „Добрѣ
дошле, господарю!“ (*На Горлоа*). Иди повикай чуж-
денецътъ!

Хато, *като се покланя.* — Но . . .

Иовъ, *на Хато.* — Мълчи!

Гераръ, *на Иова.* — Ваше благородие . . .

Иовъ, *на Герара.* — Кой смѣ повече да про-
дума, щомъ казахъ азъ: „Мълчи?“ (*Всички се дрѣг-
ватъ на страна и мълчатъ. Горлоа излиза*).

Отбертъ, *на страна.* — Bravo, графе! Охъ,
старий лѣве, погнуси се отъ тѣзи тигри, които
сж произлѣзли отъ тебе. Но, ако тѣ искатъ да
тѣ обиждатъ, сплани ги, като потрѣскавашъ гри-
вата си!

Горлоа, *влиза.* — Господарю, иде.

Иовъ, *на сѣднжлитѣ князове.* — Ставайте! (*На си-
новетѣ си*). Елате около мене! (*На Горлоа*). Ти ела
тукъ! (*на музикантитѣ*). Засвирѣте като за царъ!

*Музикантитѣ засвирватъ. Бурерафитѣ и князоветѣ се
нареждатъ на лѣво. Всичкитѣ синове и внуци на Иова се нареж-
датъ на дѣсно до него. Стражаритѣ на дгнотото сж развито знаме.*

Иовъ. --- Тъй!

Влиза единъ просекъ съ бѣла брада до поля, старъ колкото Иова. Той е облѣченъ съ черно расо; отъ страна на поeсгтъ му висѣтъ брoеници; голитъ му крака сж обути съ сандали, взрзани съ взрви. Той се спира на прага и остава неподвиженъ, подпренъ на кривака си. Стражритъ го поздравляватъ съ знамето и музикантитъ съ нова свирля. Гванхумара се лъва на горнята тераса и присжтствува на цѣлата идуща сѣвна.

ЯВЛЕНИЕ VII.

Сжщитъ и единъ просекъ.

Иовъ, правъ всѣдъ синоветъ си, на просека, който стои неподвижно на прага. — Който и да сте вий, чули ли сте, че между Колоня и Спиръ, надъ една скала, прѣдъ която планинитъ изглеждатъ като хълмове, чули ли сте, че има единъ замъкъ, прочутъ между всичкитъ други замъци; че въ този замъкъ, съграденъ върху една лава, има единъ бургграфъ, прочутъ между великитъ бургграфи? Разказали ли сж ви, че този безграниченъ человекъ, обрѣмененъ подъ грѣховетъ си, но лъщящъ отъ подвизи, туренъ вѣнъ отъ закона и църквата, самичкъ, уединенъ, раненъ, но правъ надъ планината си и на волята си, че този человекъ гони бие, пеува безъ милость и безъ почивка Палатинския графъ, Тревския архирей и че отъ шестдесетъ години насамъ бута съ крѣпския си кракъ императорската стълба, която иска да прѣскочи стѣнитъ му? Казвали ли ви сж, че той дава подслонъ на всички юнаци, че той осиромашава богатитъ и заробва господаритъ? че надъ дуковетъ, надъ царьетъ и императоритъ, прѣдъ разгнѣвената Германия, той заби надъ кулата си съ единъ викъ отъ умраза и прѣзрѣние, както едно възвание на огне-

тенитъ народи, тѣй и едно траурно знаме, единъ огроменъ парцалъ, който бурята обруля въ мрачното си виение! Казали ли сж ви, че той е близо сто годишенъ, че той неуба Бога и сждбата, и че отъ деня на възврѣщанието му въ скалата никога нито войводата, който искорени всичкитѣ замъци, нито разярениятъ цезарь, нито Римъ, нито тежкитѣ години, — нищо не може да надвие, да обуздае, да прѣклони този Рейнски старъ Титанъ — афорессаниятъ Иова?

Просекътъ. — Да.

Иовъ. — Вий се намирате у него. Добрѣ дошле, господарю, менъ ме викатъ проклетиятъ Иовъ. (*Сочи Маниа*). Ето синъ ми стои до монтъ колѣнѣ. (*Сочи Горлоа, Хато и другитѣ*). И синоветѣ на синоветѣ ми, които сж по-малко велики отъ насъ. Често человекъ бива излъганъ въ надеждитѣ си. Баща ми ми е оставилъ старата си сабля, съ която си спечелихъ едно славно име; майка ми ми е оставила този Хопенховски замъкъ. Гостенино мой, моята сабля, моето име и моятъ замъкъ — всички сж на ваше расположение.

Просекътъ. — Князове, графове, благородници, и вие роби! влизамъ, поздравлявамъ ви и чуйте, какво ще ви кажж: — Ако всичко е спокойно въ вашата съвѣсть, ако нищо въ минлитѣ ви дѣла не смущава сърдцата ви, чисти както небесната ведрина, то живѣйте, радвайте се и пѣйте. Ако не, момчета, окичени съ цвѣтя, старци, увѣнчани съ години, спомнѣте си за Бога! Ако вършите зло подъ небесния сводъ, смислѣте се и бждѣте сериозни. Нашитѣ години сж малко и съмнителни; еднитѣ достигатъ до старость, за други гробътъ се отваря прѣжде-

врѣменно. Момчета, не се гордѣйте съ силата и мощността си, мислѣте за старцитѣ; и вий старци, мислѣте за умрѣлитѣ! Бждѣте, прѣди вецчко, гостоприемни. Когато испжждате нѣкой минувачъ, знаете ли кого испжждате? Знаете ли отъ коя страна ви иде той?—Макаръ и да сте царѣ, нека бѣднѣятъ бжде за васъ святъ! Понѣкогажъ Богъ, който съ единъ джхъ сваля стогодишнитѣ джбове, може би, ви праща щастне или молния чрѣзь ржката, която просекътъ крие подъ дришитѣ си.

Завѣсата пада.

ДѢЙСТВИЕ ВТОРО.

(Просекътъ).

*Въ залата на оржжията. По стѣнитѣ има накачени
всѣкакви оржжия.*

ЯВЛЕНИЕ I.

Просекътъ, сѣмъ, подирѣнъ на тоягата си, стои дълбоко замисленъ. — Врѣмето настанъ да нанесъ голѣмиятъ ударъ, Могъ всичко да избавъ, но и всичко да изгубъ. Не врѣли. Богъ ще ми дойде на помощъ! Германійо, охъ, отечество! Колко сж отпадижли твоитѣ синове! Уви! Съ какви рани те намирамъ обсипана подиръ това ми дълго изгнание! Филица убихъ, Владислава испидихъ, Енриха отровихъ! Хладнокрѣвно продадохъ Ричарда, лѣвовото сърдце. Ахъ, ниско и мрачно унижение! Нѣма вече единство. Сврѣскитѣ на щатитѣ се раскжеватъ. Въ тази земя, едно врѣме обиталище на герои, азъ виждамъ Лоренци, Фламанци, Саксонци, Моравци, Франки, Баварци, но не виждамъ нито единъ Германецъ! Калугерътъ пѣе, попътъ проповѣдва, баронътъ граби, а царътъ спи! Ония, които не грабжтъ, не знажтъ друго освѣнъ да пѣнкатъ, да обожаватъ една икона и да цѣлватъ мощи! Человѣкъ е тукъ звѣръ или подлѣць, униженъ или

зълъ. Врѣдъ владѣе правдата на по-силния; врѣдъ мръсотии и насилия. Ралото се обръща на щикъ; косата напуца жетвата и отива на война. Вредомъ пламти пожаръ. Всѣки циганинъ, който минава тананикающъ край нѣкоя колиба, крие подъ дрипитѣ си прахънъ и кремъкъ. Вандалитѣ прѣвзехъ Берлинъ, Поганцитѣ — Данцигъ и Монголцитѣ — Бреславъ. О, позоръ! Нѣма вече пари, всичко е загинжло. Империята имаше за подпорка Холандия, Люксенбургъ, Клевъ, Гелдръ . . . . Всички сж съборени. Нѣмаме вече Польша, ни Ломбардия. За да се запазимъ отъ нѣкое силно нападение, оставатъ ни само Улмъ и Аугсбургъ, укрѣпени съ гнили колища! Дѣлата на Карла Великий и на Отона Набожний не сжществуватъ вече. Нашата западна граница е нацърбена. Оставатъ ни само дваисеть и осемъ рицари и стотина слуги. Обаче, Дания ни застрашава; Англия подбутва Гвелфитѣ и Гибеллитѣ; Лоренцитѣ ни прѣдаватъ; Брабания бучи; Филипъ-Августъ се усилюва; Генуа иска пари; папата дрѣми въ Римъ на креслото си гордо и мълчеливо. И прѣдъ всичкото това злополучие, великий Боже, нѣма нито единъ царь! Прѣдставителитѣ увѣнчаватъ тогози който имъ плаща по сжщо и, както единъ страдающъ, който умира раздърпанъ отъ четири коня, така сжщо четири царѣе разломяватъ империята! Германияю, Германияю! Германияю! Уви! . . . .

Надвесва главата си надъ гърдитѣ и излиза бавно. Отбертъ, който е влѣзалъ прѣди нѣколко минути, слѣди го съ очи. Изведнѣжъ лицето на Отберта свѣтва отъ радостъ. Режина се явява отъ противната страна, тя се вижда весела и здрава.

ЯВЛЕНИЕ II.

Отбертъ и Режи́на.

Отбертъ. — Що, Режи́но! Ти ли си? възможно ли e това?

Режи́на. — Отберте, Отберте! азъ живѣж! азъ говоря! азъ дишамъ! азъ можъ вече да тичамъ, моитѣ уста можтъ да се усмихватъ. Не страдажъ вече, не се боижъ вече; азъ живѣж, азъ съмъ щастлива и съмъ цѣла прѣдадена на тебе!

Отбертъ. — О, щастие!

Режи́на. — Снощи спяхъ безъ трѣска и добрѣ; ако съмъ бълнувала, то само твоего име трѣбва да e растворило устнитѣ ми. Какъвъ сладкъкъ сънь! Когато при изгрѣванието на слънцето се събудихъ, Отберте, Отберте, струваше ми се, че се възраждахъ. Веселитѣ врабчета църкахъ подъ моитѣ прозорци, цѣвнхтитѣ цѣвтя прѣскахъ въ въздуха благовонната симиризма, а моята душа бѣше пълна съ радостъ и ми се искаше да погълнжъ всичкиятъ този дѣхъ и цѣлата тази веселяюща се природа. И съ очи прѣлѣти съ сълзи, азъ извикахъ: о, птиче сладкогласно, о, цѣвте красно, ето ме! Любжъ те, Отберте, любжъ те! *(Впуца се въ обятията му. Изважда една стѣкленица отъ пазвата си)* Тази стѣкленица дава животъ, Отберте! ти ме изцѣри, приятелю, ти ме грабнжъ отъ ржцѣтъ на смъртъта, но избави ме сега отъ Хато!

Отбертъ. — Режи́но, ангеле мой, Режи́но, хубавица и радостъ моя! да, азъ ще можъ да довършжъ дѣлото си. Но не дѣй ме възхвалява. Не отъ смѣлость, не отъ доблестъ правжъ това.

а само отъ любовь. Като те виждамъ жива, прѣдъ очитѣ ми новъ свѣтъ се растворя. Въ сърдцето ми нова душа влиза! Но гледай ме! О, Боже мой, колко си хубава! Наистина ли не страдашъ вече?

Режина. — Не, избавена съмъ.

Отбертъ. — Господи, бжди благословенъ!

Режина. — Отберте мой, бжди благословенъ!

Оставатъ една минута пригзрнжти. Изведнѣжъ Режина се истргва отъ обятията на Отберта.

Но добриятъ графъ, Иовъ, ме чака. Дойдохъ, съкровище мое, само да ти кажж, че те любж. Сбогомъ!

Отбертъ. — Върни се скоро!

Режина. — Наскоро ще се върнж, но бързамъ, защото той ме чака.

Отбертъ, пада на колѣнитъ съ ржцѣ вдигнжти къмъ небото. — Благодарж ти, Господи, гдѣто си ж избавилъ!

Гванхумара се явява въ джмото на терасата,

ЯВЛЕНИЕ III.

Отбертъ и Гванхумара.

Гванхумара, като дотира ржката си на Отбертовото рамо. — Благодаренъ ли си?

Отбертъ, стрѣснжто — Гванхумара!

Гванхумара. — Както виждашъ, азъ удържжхъ думата си.

Отбертъ. И азъ ще удържж клетвата си.

Гванхумара. — Безъ милость ли?

Отбертъ. — Безъ слабость (*На страна*). Последъ ще се убиж.

Гванхумара. — Ще тя чакамъ тази вечеръ кждѣ срѣдъ нощъ.

Отбертъ. — Кждѣ?

Гванхумара. — Прѣдъ кулата на черното знаме.

Отбертъ. — Тамъ е едно страшно мѣсто, покрай което никои не е минавалъ. Казватъ, че по скалата има една мрачна дия. . . .

Гванхумара. — Една мрачна дия отъ кръвь, която слиза отъ прозорецътъ покрай стѣната чакъ до пороя.

Отбертъ, уплашено — Кръвь ли е! Виждашь ли, че кръвьта опятнява и гори!

Гванхумара. — Но кръвьта мие и утолява.

Отбертъ. — Бървай! Заповѣдай на твоя робъ! Какво ще намѣрж тамъ?

Гванхумара. — Ще намѣришь единъ маскиранъ чловѣкъ, самичкъ.

Отбертъ. — Послѣ?

Гванхумара. — Ще го слѣдвашь.

Отбертъ. — Добрѣ.

Гванхумара грабва пожътъ, който *Отбертъ* носи на пояса си, и влива погледа си върху него; послѣ вдига очитѣ си къмъ небото.

Гванхумара. — Охъ, пространни небеса! Охъ, святи простори! Мрачна глъбина на лазуренитѣ сводове! О, нощъ, чиято печаль е тъй величественна! И вий, вехти окови, вѣрни приятели, които сте ме придружавали въ дългото ми заточение! Бждѣте свидѣтели! И вий, стѣни и кули, и вий, джбове, които давате подслонъ на пжтницитѣ подъ дебелитъ си сѣнки, чуите ме, азъ прѣдавамъ на този отмѣстителенъ ножъ Фоска, баронътъ на горитѣ, на скалитѣ и на

поленитѣ, който e нощѣ мраченъ като тебе и старъ като васъ, джбове-великани!

Отбертъ. — Какво e това Фоско?

Гванхумара. — Този, който трѣбва да умре чрѣзъ твоитѣ ржцѣ (*Подата му пожгтѣ*) тази вечеръ. (*Излиза безъ да види Иова и Режина, които сж влѣзли прѣзъ сръщуположната страна*).

Отбертъ, самичкѣ. — Боже!

ЯВЛЕНИЕ IV.

Отбертъ, Режина и Иовъ.

Режина, влиза тишикомъ, послѣ се стира и се обръща къмъ Иова, който ж слѣдва съ очи. — Да, вижете, господарю, какъ мож да припкамъ. (*Приближава се до Отберта, който не e ги видѣлъ още, и който, като че ли все още слуша послѣднитѣ думи на Гванхумара.* Отберте, ето ни!

Отбертъ, стреснхтѣ, като внезапно събуденъ. — Господарю . . . Графинйо . . .

Иовъ. — Тази сутрина се твърдѣ безпокояхъ. Вчерашнитѣ думи на моя гостенинъ свѣткахъ прѣдъ очитѣ ми, като свѣткавици (*На Режина*). Освѣнъ това, азъ мислѣхъ за тебе, като те виждахъ умирающа; мислѣхъ за твоята майка, на която печалната сѣнка летѣше около насъ . . . (*На Отберта*) Изведнѣжъ това момиче влѣзнж прѣсно, розово и засмѣно. Какво чудо! Азъ почнхъ да се радвамъ, да плачъ и да се повалямъ. — Тя ми рѣче: „Елате, благодарѣте Отберту“.

Режина, весело. — Ето, ний двама се притекохме!

Иовъ, на Отберта. — Чрѣзъ какво чудо се

излѣкува моята Режина? Отберте, кажи ми какво направи, за да ѝ избавишъ?

Отбертъ. — Съ единъ лѣкъ, който една робиня отъ този замъкъ ми продаде.

Иовъ. — Нека тази робиня бжде свободна, азъ ѝ давамъ сто жълтици, нивя и лозя. Опроставямъ осжденитѣ на смъртъ въ този нещастенъ замъкъ! Прогласявамъ за свободни хиляда селяни, които Режина избере. (*Хваща имъ ръцѣтъ*). Виждате ли, дѣца мои, че сърдцето ми се прѣпълва отъ радостъ, когато виждамъ двама ви наедно! (*Пристъпва нѣколко стъпки прѣдъ сцената и постепенно пада въ дълбоко размисление*). Нанстина, азъ съмъ пролетъ, самичъкъ, остарѣлъ и печаленъ! Криж се въ крѣпостъта, гдѣто сж живѣли моитѣ дѣди, и отъ тамъ, нажаленъ, онѣмѣлъ и мраченъ, гледамъ умисленъ наоколо въ тъмнината. Уви! всичко е почернѣло! Мѣтамъ погледитѣ си на далече въ Германия и ѝ виждамъ пълна съ завистници, тирани, палачи, борящи се лудо и прѣстѣпно. Бѣдно си мое отечество; сто ржцѣте тласкатъ къмъ пропастьта и ще паднешъ, ако Богъ не испрати нѣкой исполинъ да ти подаде ржката си. Припада ми на сърдцето, когато виждамъ въ родѣтъ си, въ кжщата си, въ дѣцата си . . . . умраза, подлость и неправди! Вече задъ вълка вие вълчето. Страхъ ме е! Когато се взрж въ себе си, трепетъ ме обзема и челото ми поблѣднѣва, защото моитѣ спомени се мѣркатъ отпрѣде ми въ страшни образи! Да, всичко е черно. Отечеството ми е пълно съ демони, семейството ми — съ страшилища, а душата ми — съ призраци! И когато окото ми, уморено отъ това тройно видѣние, отъ тази тройна мра-

чина, се вдига полегка, за да търси Бога — свѣтлината, за да излѣзжъ отъ пропастьта, гдѣто блънувамъ, имамъ нужда да ви имамъ вази, като двѣ чисти зари, като два ангела при адскитѣ врата. Имамъ нужда да ви гледамъ, дѣца, на които челата тѣй свѣтло сияжтъ: тебе, момче храбро, тебе, момиче благо; вий, които, съ очи обърнати къмъ мене, приличате на два ангела, наведени надъ сатаната.

Отбертъ, на страна — Уви!

Режина. — О, господарю!

Иосъ. — Дѣца! елате да ви стиснжъ въ обятията си! *(На Отберта, като го гледа встрепенено и съ любовъ.)* Твоятъ погледъ е искренъ; като те гледамъ, виждамъ, че си юнакъ, вѣренъ на клетвата си, както соколътъ — на слънцето и както желѣзото — на магнита. Това момче изпълнява всичко, каквото обѣщае. *(На Режина).* Не е ли тѣй?

Режина. — Азъ му длѣжжъ живота си.

Иосъ. — Прѣди отпадака си, азъ бѣхъ като него: чистъ и безпороченъ, като дѣвица, и гордъ, като една сабля. *(Отива къмъ прозорецътъ).* Охъ! въздухътъ е прѣсенъ, небето ми се усмихва и слънцето ме успокоява. *(Враца се къмъ Режина и сочи на Отберта).* Слушай, Режино, това благородно лице ми напомнюва за моето дѣте, за моето послѣдно момченце. Когато Богъ ми го даде, азъ се считахъ за опростенъ, не се мръдвахъ отъ люлката му.. Даже азъ му говорѣхъ често и когато спѣше; защото знаешъ, когато човѣкъ е твърдъ старъ, той става твърдъ дѣте. Нощъ азъ вземахъ на колѣнѣтъ си тази руса главичка... Изминжжъ се двацетъ години отъ тогазъ... Тебе

те нѣмаше още на този свѣтъ. — Той брацо-левѣше вече ония думи, които размиватъ единъ баща. То нѣмаше още ни годинка, а вече ме познаваше и ми се усмихваше; а менѣ, бѣдний старецъ, сърдцето ми се прѣпълваше съ зари, когато го виждахъ да ми се усмихваше! Азъ смѣтахъ да направѣмъ отъ него единъ юнакъ, единъ герой, единъ завоевателъ; бѣхъ го кръстиль Георги... Единъ день, — охъ, жално въспоминание! Когато то си играеше по полето — охъ! когато станешъ майка, не пуцай дѣцата си да игражтъ далечъ отъ тебе, — когато то играеше, казвамъ, по полето, една жена ми го откраднѣ! Днесъ, подиръ двайсетъ години, плачъ, както въ първия день. Уви! колко го обичахъ! То бѣше моятъ малъкъ идолъ, и, когато малкитѣ му ржички подрѣпвахъ моята брада, азъ подлудѣвахъ отъ радость. Отъ тогазъ не съмъ го виждалъ вече. Сърдцето ми се кжса! *(На Отберта)*. То щѣше да бжде сега на твоята възраст, хубавецъ и невиненъ, като тебе. — Ела! обичамъ те. *(Прѣди нѣколко минути Гвансумара се явява и ги гледа. Йовъ стиска Отберта въ обятията си и плаче)*. По нѣкогажъ, когато те гледамъ внимателно, струва ми се, че ти си схщиятъ той Твойтъ очи, твоятъ гласъ и всичко въ тебе ми напомня за този синъ. Бжди мой синъ!

Отбертъ. — Господарю!

Йовъ. — Бжди мой синъ. Разбирашъ ли? Ти, момче, честно и доблѣстно, знаешъ ли, какво искамъ да кажж азъ, когато ти казвамъ: бжди мой синъ! — Искамъ да кажж слушайте . . . Че е утекчително, мжно и неестествен-

но за едно хубаво момче и едно хубаво момиче да живѣятъ цѣль день, като въ клѣтка, при единъ бѣденъ старецъ, обѣрнатъ вече къмъ гроба, че би имъ било мъчно, ако не можехъ да се изглеждатъ сегисъ-тогисъ прѣзъ рамото на стареца и да се усмихватъ малко. Искамъ да кажъ, че моята старческа душа се трогва, когато вижда, че се любите и че желяжъ да ви оженхъ.

Режина, възхитена отъ радостъ. — Боже!

Иовъ, на *Режина*. — Азъ искамъ да те излъкувамъ окончателно!

Отбертъ. — Що казвате?

Иовъ, на *Режина*. — Твоята майка бѣше моя племенница, тя те повѣри на мене, прѣди да умре. Азъ видѣхъ да загиватъ моитѣ седемъ сина, най-юнацитѣ може би; откраднхъ на вѣки моятъ Георгя, погрѣбахъ послѣдната си жена и всичко що любѣхъ. Такова е наказанието на тия, които много живѣятъ! Ти поне бѣди щастлива! Дѣца, азъ ви сгодявамъ. Хато би те почупилъ, мило мое цвѣтенце! Когато майка ти умрѣ, азъ ѝ казахъ: умри въ миръ, азъ усиновявамъ твоето момиче и, ако е потрѣбно, ще пролѣжъ кръвта си за него!

Режина. — Охъ, добрий ми татко!

Иовъ. — Бѣхъ ѝ се заклелъ въ това. (*На Отберта*.) Ти, синко, върви воювай и възвиши се! Ти си бѣденъ, но за зестра азъ ти давамъ Камерберскиятъ си фиефъ. Върви въ пхтя на Немрода, на Цезаря, на Помпея. Знай, синко, че азъ имамъ двѣ майки: моята сжца майка и моята сабля. Азъ съмъ незаконенъ синъ на единъ графъ, а законенъ синъ на своитѣ подвизи. По-

стжпи и ти както мене. (*На страна*). Уви! съ исключение на прѣстжпленията ми. (*Високо*). Сине мой, бжди честенъ и юнакъ. Отъ дълго врѣме крояхъ азъ тази женидба въ главата си. Да, дѣйствително, могатъ да се сроджтъ честниятъ кавалеръ Иовъ съ честния стрѣлецъ Отберта. Ти си си казалъ може би: Какъвъ срамъ да бждж постоянно куче на стария левъ, слуга на стария графъ! да му бждж веченъ робъ! — Заклевамъ ти се, че азъ те обичамъ не заради мене, а заради тебе. Охъ! старцитѣ не сж тѣй зли, както ги мислжтъ. Хайде, да скроимъ бѣгството ви. Азъ се божъ отъ Хато. Не щж да узнай работата, защото би игралъ ножътъ. (*Ниско*) Моитѣ крѣпости се съобщаватъ съ каналитѣ на замъка, на които имамъ ключоветѣ. Отберте, тази вечеръ ще тръгните двама. Остатъкътъ е моя работа.

Отбертъ. — Но . . .

Иовъ, усмихнжто. — Отказвашъ ли?

Отбертъ. — Графе! ахъ! вий ми отваряте райскитѣ врата.

Иовъ. — Тогава не щж думи, направи това каквото ти казвамъ. Прѣди да изгрѣе слънцето ще избѣгате далечъ и ще се вѣнчаете въ Кавба. Азъ ще попрѣчж на Хато да ви прѣслѣдва. (*Гвангумара, която чува всичко, излиза. Иовъ имъ олавя ржцѣтъ и ги гледа любезно*). Влюбени мои, кажете ми само, че сте щастливи и азъ не ще съжалявамъ, дѣто ще останж самичъкъ.

Режина. — Тате!

Иовъ. — Трѣбва да ми кажете една послѣдна сладка думица съ една послѣдня усмивка. Какво ще стане съ мене, уви! когато моитѣ

въспоминания и моитѣ болки ще паднѣтъ пакѣ върху ми? (На Режина). Ти виждашъ, моя гълѣбичке, че когато за минута се освобождавамъ отъ тежестъта на раскаянието си, то пакѣ пада върху плещитѣ ми! (На Отберта). Гюнтеръ, моя свещеникъ, ще ви придружи. Азъ се надѣвамъ, че всичко ще върви много добрѣ. Ще дойдите послѣ да ме видите нѣкой пѣтъ! Сега не дѣйте и вий плака. Оставѣте ме да имамъ дързостъта за тази раздѣла. Когато се любувате въ тази си възраст и когато сте щастливи, то що ви е, ако едно старче плаче? Ахъ! вий сте по на двайсетъ години, а азъ? Богъ не ще иска да продължи повече страданията ми. (Искубва се отъ обятията имъ). Почакайте ме малко тукъ. (На Отберта.) Ти знаешъ вратата на каналитѣ, ще отидж да ти донесѣж ключоветѣ. (Излиза.)

ЯВЛЕНИЕ V.

Отбертъ и Режина.

Отбертъ, гледа го когато излиза. — Боже! Истина ли е това! Да избѣгамъ съ Режина! Да избѣгамъ отъ този нещастенъ палатъ! Охъ! ако сънувамъ буденъ, то смилн се надъ мене, госпожице, не ме събуждай! Но това не е сънь, азъ виждамъ тебе, душице! Нека побѣгнемъ прѣди да настѣпнн ноцъта, нека побѣгнемъ отъ сега още. Ако можеше да узнаешъ ти това, каквото ме мѣчи!... Тамъ е райтъ, а задъ мене е пропастьта. Азъ тичамъ къмъ щастнето, а оставамъ задъ мене прѣстѣпленнето!

Режина. — Що казвашъ?

Отбертъ. — Режино, не бой се! Ако избѣгнѣж, какво ще стане съ клетвата ми? Режино, азъ дадохъ дума, азъ се заклехъ! Но не врѣди! Азъ ще избѣгамъ съ тебе! Справедливий Боже, сжди ме! Този старецъ е добръ, великодушень и азъ го обичамъ. Ела да тръгнемъ! Всичко е въ наша полза. Никой не може да попрѣчи на нашето избѣгване . . .

Влиза Гвансумара, съпровождана отъ Хато и другаритѣ му. Тя сочи Режина и Отберта, които ги не виждатъ. Когато Отбертъ взема Режина подъ ручка, за да излѣзжтъ, Хато се прѣпрѣчва на пѣтътъ имъ. Гвансумара исчезва.

ЯВЛЕНИЕ VI.

Отбертъ, Режина, Хато, Маний, Горлоа, Бургграфитѣ, Князоветѣ, Жаниларо. Войници. Послѣ дохождатъ Просекътъ и Иовъ.

Хато, на Отберта. — Никой нѣма да ви попрѣчи! е! тѣй а?

Режина. — Боже! Хато!

Хато, на войницитѣ. — Я ги хванѣте тѣзи двамата!

Отбертъ, истегля саблята си и съ единъ жестъ спира войницитѣ. — Маркизе Хато, азъ знамъ, че ти не си друго освѣнъ единъ измѣнникъ и бесрамникъ; но сега искамъ да се увѣрж да ли въ дъното на твоеото сърдце — геризъ, пълень съ мръсотии, не ще намѣрж и страхъ — тази тиня на пороцитѣ. Азъ подозирамъ, че ти си страхопзлю и че, слѣдъ като ти истрѣгнѣж маската отъ лицето, тия господа ще виджтъ подлостъята ти гола. Азъ прѣдставлявамъ тукъ Режина, благородната Рейнска княгиня. Тя отблѣсква любовъята ти и избра мене за мжжъ. Хато, азъ те

канж на дуелъ на три мили далечъ отъ тука, — на дуелъ немилостивъ, безвъзвратенъ, край рѣката, гдѣто ще хвърлятъ побѣденіята. Убий ме или умри! *(Режина пада въ несвѣсъ. Женитѣ ѝ изнасятъ. Отбертъ не оставя войницитѣ да се приближатъ).* Стойте на мѣстата си! Азъ говорѣхъ на тѣзи господари. *(На князоветѣ.)* Слушайте всички, князове, графове, азъ пляскамъ тукъ прѣдъ васъ тогози барона, та му прѣдлагамъ удовлетворение, като свободенъ стрѣлецъ, прѣдъ вази, свободни князове!

Хвърля ржкавицата си на лицето на Хато. Влиза просекътъ незабѣлъзано.

Хато. — Сега ще говорѣхъ азъ. *(Ниско на Жаниларо.)* Богъ ми е свидѣтель, Жаниларо, че саблята ми потреперва отъ страхъ! *(На Отберта.)* Кой си ти, мой юначе? Кажи да не си царски синъ, дукъ или марграфъ, че се усмѣлявашъ да ми говоришъ така? Кажи ни поне името си. Или и него не знаешъ? Ти се прѣпоръчвашъ за Отбертъ стрѣлеца. *(На Князоветѣ.)* Господа, той лъже. *(На Отберта.)* Ти лъжишъ. Името ти не е Отбертъ. Азъ ще ти кажж отъ гдѣ идешъ, отъ гдѣ произхождашъ и колко пари струвашъ. Господине, името ти е Георги Спадачели. Ти не си джентлеменъ. Виждашъ ли какъ те познавамъ. Баща ти бѣ корсиканецъ, а майка ти — славонка. Назадъ! махни се! ти си робъ и синъ на роби. *(На присѣствающитѣ.)* Господа, ако има изъ помежду васъ нѣкои князѣ, които искатъ да взематъ неговата страна, азъ ги приемамъ, колкото и да сж тѣ, кждѣто и да искатъ, съ два кинжала въ ржцѣ и съ голи гърди. *(На Отберта.)* А пѣкъ ти хвърли ржкавицата си на слугитѣ ми!

Отбертъ. — Мръснико!

Просекѣтъ, пристѣжна напръдъ и казва на Хата. — Маркизе, азъ съмъ деветдесетъ и двѣ годишенъ и ще се борѣ съ тебе. Дайте ми една сабля. *(Хвърля тоягата си и откачва една сабля отъ стѣната).*

Хато, като се пука отъ смѣхъ. — Само единъ палятчо липеваше на туй тържество, и ето го, господа! Избавихме се отъ циганинъ, а попаднахме на просекъ. *(На просека).* Кажни ни името си!

Просекѣтъ. — Името ми е Фридрихъ Суабскій, Германскій Императоръ.

Маний. — Барбаросса!

Всеобщо удивление и страхъ. Всички трѣпватъ и образуватъ около му голѣмо търкало. Просекѣтъ изважда изъ подъ дрѣнитѣ си единъ кръстъ, закаченъ на шията му и го издига нагорѣ.

Просекѣтъ. — Ето ви и кръстѣтъ на Карла Великий. *(Всички впитватъ очитѣ си въ кръста. Малко мълчание. Той продължава).* Азъ, Фридрихъ Суабскій, царъ Ромейскій, увѣнчаний Императоръ, Божий отмѣстителъ, царъ Бургонскій и Аралскій, азъ осквернихъ гробѣтъ на Карла Великий и прѣтърпѣхъ наказанието си: двайсетъ години плакахъ и се молихъ въ пустинята, хранихъ се съ скалисти трѣви и пихъ дъждовна вода. Скитахъ се, като призракъ, далечъ отъ животѣ. Но сега отечеството ме вика на помощъ и азъ излѣзохъ изъ мрака, гдѣто доброволно се бѣхъ скрилъ. Дошло е врѣмето да се покажж. Познавате ли ме?

Маний, като се приближава. — Покажи ми ржката си, цезаре Ромейскій!

Просекѣтъ. — Искашъ да видишъ знакѣтъ ли, който ми отпечата единъ отъ васъ съ нажежено желѣзо? *(Засуква ржката си).* Виждъ го!

Маний, като го разглежда внимателно. — Господа, удостовѣрявамъ, че този е императорътъ Фридрихъ Барбаросса.

Страхътъ се удвоява. Кръгътъ се разширява. Императорътъ, подпрянъ на саблята си, гледа ги съ страшенъ погледъ.

Императорътъ. — Вий ме чувахте едно врѣме, когато ходѣхъ въ тѣзи мѣста и когато златнитѣ шпори зъркахъ на ботушитѣ ми! Вий ме познавате, бурграфи! Азъ съмъ сжщиятъ оня господарь, който покори цѣла Европа и който създаде великата Германия. Азъ съмъ този, когото царьетѣ и папитѣ вземахъ като посрѣдникъ. Азъ съмъ този, който побѣдихъ Императорътъ Исака и халифътъ Олерина. Азъ съмъ сжщиятъ, който потушихъ всичко: съзаклятия, войни, бунтове; който владѣхъ многоградната Италия. Азъ съмъ тоя сжщиятъ и ви говорѣж! Азъ се явихъ изъ подъ земята! (*Пристѣхва напрѣдъ, всички трѣпватъ*). Азъ съумѣхъ да сждѣ царьетѣ и ще знамъ да истрепѣж вълцитѣ. — Крадци, вий ме знаете, на ли? Прѣзъ цѣли четирийсетъ години азъ съборихъ всичкитѣ ви Рейнски замъци камъкъ по камъкъ. — Сега идѣ да ви кажѣ, че азъ се смислихъ надъ страданията на империята си, че ще зачеркнѣ имената ви отъ числото на животѣ и ще прѣснѣ мрѣената ви пѣпелъ на вѣтъра. (*Обръща се къмъ войницитѣ*). Вашитѣ войници ме чуватъ. Тѣ се мои, азъ расчитамъ на тѣхъ. Тѣ служихъ при славата, прѣди да служатъ при срама. Тѣ служихъ подъ моитѣ знамена, прѣди тия мрѣени врѣмена, та много отъ тѣхъ помнѣтъ своятъ старъ императоръ. Не е ли тѣй другари? (*На бурграфитѣ*). Ахъ, безбожници! ленивци! готовановци! крадци! Моето нена-

дейно въскресение ви очудва! Ей добръ, гледайте ме, пипайте ме, чуите ме! Азъ съмъ ежщиятъ! (*Върви бързо сърбѣтъ тѣхъ, Всички се отдръпватъ*) Може би, вий се вѣрвате за рицари, като си казвате: ний сме синове на благородни господари; ний вѣрвимъ по тѣхнитѣ стѣпки. — Никакъ не! Вашитѣ горди бащи се борѣхъ открито; тѣ прѣскачахъ счупенитѣ мостове; тѣ се борѣхъ противъ цѣлъ ескадронъ съ музика на чело. За да привземжтъ една кула, колкото висока и да бѣ тя, стигаше имъ само една дървена стѣлба или едно вжже. Като сѣнки въ мракъ се катерѣхъ тѣ край ония стѣни. отъ кждѣто имъ хвърлѣхъ смола по главитѣ. И ако нѣкой ги укорѣше за тѣзи имъ нощни нападения, тогазъ тѣ, прави на полето, чакахъ да изгрѣе слънцето и да се яви императорътъ, единъ противъ двацетъ! Такива бѣхъ вашитѣ бащи; така тѣ привземахъ замъци и градове. А вий, като свирѣни вълци, се криехте въ храсталака съ кинжалъ въ ржката и чакате привечерь подло и нѣмо, за да уловите нѣкой пжтникъ за яката, излизате стотина срѣщу единъ бѣденъ чловѣкъ. Щомъ го оберете, връщате се бързо въ гнѣздата си. При това смѣете да се сравнявате съ бащитѣ си! Вашитѣ бащи, храбри изъ мѣжду най-храбритѣ, бѣхъ завоеватели, а лѣкъ вий — вий сте крадци! (*Бурграфитѣ навещадатъ главитѣ си засрамено.*) При това, барони, вий избирате вѣмето, за да постѣпвате като разбойници, когато Германия е на издѣхвание. Лоши синове! вий обирате майка си въ навечерието на смъртъта ѝ; тя плачи, и, като вдига къмъ небото схванжтитѣ си вече отъ смъртъта ржцѣ, тя ви про-

клина съ слабия си гласъ! Това, което тя ви казва ниско, азъ ви го казвамъ съ високъ гласъ. Азъ не съмъ ви вече гостъ, азъ съмъ вашиятъ императоръ. Азъ влизамъ днесъ вече въ правата си, и, като се наказахъ сами, мож да накажж и другитъ. Бждѣте проклети! *(Като вижда марграфитъ, Платона и Жилиса, отива бързо къмъ тѣхъ.)* Моравски и Лузацкии маркизи! Какво търсите вий тукъ? Когато вий гостувате при тия разбойници, Азиятскитъ конѣ цвилжтъ къмъ истокъ и источнитъ орди пристигватъ до вратата на Виена. Вървѣте си къмъ границитъ, господа! *(На Жиниларо.)* Ти какво търсишъ тукъ, Генуезицо? върви си въ Генуа! *(На Бретанския падрагонъ.)* Що щѣшъ ти тукъ? И Бретанци ли имаме тукъ. Да не би авантюриститъ на цѣлия свѣтъ да сж събрани тукъ? *(На Платона и Жилиса.)* Вий двамата ще платите по сто хиляди марки глоба. *(На Графа Лутил.)* Азъ те не припознавамъ вече за нищо, твоя градъ се освобождава *(На Жерардския дукъ.)* Ти си откраднжлъ фиефа на графиня Изабела. Ще отидешъ отъ тукъ въ Базаль, гдѣто ще свикамъ императорската камара, за да те осжди. *(На войницитъ.)* Развържете всичкитъ роби и нека тѣ сами окачжтъ робскитъ вериги на шиитъ на бурграфитъ. *(На бурграфитъ.)* Ахъ! вий не очаквахте подобно събуждание, на ли? Вий въспѣвахте любовта и оргиитъ съ чаши въ ржка и весело набивахте ржцѣтъ си въ ранитъ на жертвитъ си. Вий раскжсвахте на кжсове моятъ възлюбленъ народъ, когато изведнжжъ . . . въ непристжшното ви гнѣздо се яви разгневениятъ отмститель; императорътъ стжпи надъ вашитъ кули, сокола се впуснж посрѣдъ усорлицитъ!

Всички се глѣдатъ изоплашено. Отъ нѣколко врѣме бѣ влѣзалъ Позъ и се смѣсилъ съ другитѣ. Само Маній гледа императорътъ безъ страхъ и лицето му взема весело изражение.

Маній, съ очи впити въ Императоръ. — Да, той е живъ. Той е! *(Отива до прозореца и вика громко навънъ.)* Удвоете стражата! Стрѣлицѣ да бждѣтъ готови на кулата! Вдигнѣте моста! Затворѣте вратата! Напъляѣте пушката! Хиляда войника на входа! Хиляда войника на жберитѣ! Войници, тичайте въ гората и отсѣчете най-високитѣ дървета! Откъртѣте гранитъ и мряморъ и построете най отгорѣ на тази скала, която внушава трепетъ на цѣлия свѣтъ, една бѣсилка, достойна за единъ императоръ. *(Врѣща се.)* Загашихъ го! той самичкъкъ се прѣдаде! *(Кръстосва ръцѣтъ си и гледа императорътъ право въ лицето.)* Браво, цезаре! гдѣ сж твоитѣ хора? Гдѣ сж героитѣ на империята? Ще ли дойдѣтъ съ трѣби на чело? Ще ли съборишъ ей сега този нашъ замъкъ? Но що? Нищо не се чува още! Да не си самичкъкъ тукъ, безъ войска. Ахъ, цезаре! азъ знамъ, че ти обикновенно самичкъкъ, съ сабля въ рѣка, прѣвземашъ градътъ само съ страха на твоеото име, но ти познавашъ ли нази кои сме? *(Сочи на войницитѣ.)* Ти зовешъ тия хора твои другари! — Прѣкрасно! но никой отъ тѣхъ не е помръднѣлъ отъ мѣстото си; това е защото ти не си нищо. Тѣзи хора слушатъ само баща ми и само отъ него се боѣтъ. Тѣ принаглѣжѣтъ на Иова, прѣди да принаглѣжѣтъ даже и на Бога! Цезаре, за разбойника има само едно нѣщо свято и то е гостѣтъ. Обаче, ти не си вече нашъ гостъ, както ти самъ това каза. *(Сочи на Иова.)* Слушай, този старецъ е мой баща; той самъ е изгорилъ рѣката ти съ желѣ-

зото, та, чрѣзъ този безчестенъ знакъ, ний те познаваме повече, отъ колкото чрѣзъ святия елей. Умразата между двама ви е стара, както самитѣ васъ. Ти си оцѣнилъ неговата глава, а той е оцѣнилъ твоята; той ъж хванж сега; ето те самичкѣ и безсиленъ въ нашитѣ рждѣ. Фрицъ Хохенцаофене! гледай ни добрѣ въ лицето! Вмѣсто да се намерѣше между насъ, би било за тебе по-добрѣ да се намерѣше ноцѣ заобиколенъ отъ Африкански звѣрове.

Кадвала, като истегля саблята си — Цезаре! цезаре! върни ни градоветѣ, които ни си съборилъ.

Дарий, като истегля саблята си. — Върни ни съкрушенитѣ кули, цезаре!

Хато, като истегля също саблята си. — Върни ни другаритѣ, които си избилъ!

Маний, като размахва секирата си. — Азъ, цезаре! ти излизашъ отъ гроба! Ей добрѣ! азъ ще те накарамъ да се върнишъ пакъ въ него, така щото, когато се расчуете, че Фридрихъ е живъ,—ехото да повтори: „той умрѣ!“

Всичкитѣ бурерафи заобикалятъ Фридриха съ заплашителни сикове. Иовъ излиза изъ тглната, едига ржката си и всички млъкватъ.

Иовъ, на Императора.— Царю честитий, моятъ синъ Маний ви каза право: вий сте мой противникъ. Да, азъ съмъ, който едно врѣме въ ядѣтъ си вдигнахъ ржка върху Ваше Величество: азъ ви мразѣхъ тогазъ. Но азъ не искамъ щото Германия да пропадне. Отечеството ми отива къмъ пропастьта, избавѣте го! Азъ падамъ на колѣнитѣ прѣдъ своя императоръ, когото Богъ ни възвръща. (*Колѣнични прѣдъ Барбаросса, послѣ се обръща*

къмъ князетѣ). Колѣнцете венчки! Долю сабитѣ ви! *(Всички пуцатъ сабитѣ си и колѣничкатъ, съ исключение на Маня).* Измъчениятъ Германски народъ има нужда отъ васъ; безъ васъ държавата загива. Въ Германия оставатъ още двама добри германци: първиятъ сте вий, а вториятъ съмъ азъ. Ний двама ще бждемъ достатъчни, Господарю! Царувайте! *(Сочи къмъ прислѣдующитѣ).* Колкото за тия, извинѣте ги, тѣ сж млади. *(На Маня).* Маний! *(Маний се колибае. Йовъ му прави знакъ и той колѣнички. Йовъ продължава)* Господарю, постоянно се е водила борба между баронитѣ и населението, между военитѣ и гражданитѣ. Обаче, исповѣдвамъ ви това сега, че баронитѣ сж били всекогажъ криви! *(Става. Къмъ войницитѣ.)* Освободѣте заробенитѣ въ този замъкъ. *(Войницитѣ развързватъ веригитѣ на робитѣ които прѣзъ тази сцена сж бѣжж натрупали въ джмото. Йовъ продължава).* А пъкъ вий, бурграфъ, оковѣте се въ тѣхнитѣ вериги. Тази е волята на императора. *(Буѣ графитѣ ставатъ ядосано, Йовъ ги глѣда повелително.)* Оковѣте мене понапрѣдъ. *(Повиква единъ войникъ, зада го окове. Войникътъ обрзца лицето си. Йовъ настоява. Войника изпълнява. Другитѣ бурграфъ се оставятъ безъ роптание да ги оковатъ. Йовъ се обрзца къмъ императора и продължава).*

Августейшии Императоре! Ето ни таквизи, каквито вий желаете да ни видите! Стариятъ Йовъ се заробва и ви поднася главата си. Сега ако многострадалнитѣ ни чела заслужватъ вашето състрадание, то чуите ни, господарю! Оставѣте ни да ви придружимъ къмъ границата. Поста-вѣте ни гърди срѣщу гърди съ най-силнитѣ ви врагове. Каквито и да сж тѣ, отговарямъ ви, че ще ги распилѣемъ!

Капитанинтѣ на замъка, отива къмъ Нова,

покланя му се и като да иска неговитѣ заповѣди. — Госпо- дарю! . . . (Иовъ поклаща главата си и прави му знакъ да се отнесе къмъ императора за заповѣди. Капитанингъ се обръща къмъ императора и му се покланя ниско). Царю честити!

Императорътъ, като сочи на бурграфитѣ. — За- карайте ги въ затвора. (Воиницитѣ закарватъ бурграфитѣ, а по единъ знакъ на Императора оставятъ Иова. Слѣдъ изли- занието на всички, императоргъ се приближава до Иова и му развзрзва веригитѣ. Иовъ гледа очудено. Малко мълчаніе).

Императорътъ, гледа Иовъ втренчено. — Фоско!

Иовъ, стрѣснато. — Боже!

Императорътъ, съ прѣстъ прѣдъ устнитѣ. — Мъл- чи!

Иовъ, на страни. Боже!

Императорътъ — Иди ме чакай тази нощъ тамъ, гдѣто отивашъ всека нощъ.

Завѣсата пада.

ДѢЙСТВИЕ ТРЕТО.

Дълбокото подземие.

Сцената прѣдставлява една дълбока, сводна и влажна изба. Нѣколко завѣси, испокжани отъ врѣмето, висятъ по стѣнитѣ. На дѣсно има единъ прозорецъ съ желѣзни прѣчки, отъ които двѣ се виждатъ като да сж на сила расчекнати. На лѣво единъ столъ и една маса отъ простъ камѣкъ. На дъното стѣлбове. Ноцъ. Лучи отъ мѣсецината се вмѣзватъ прѣзъ прозорчето и на срѣщнатъ стѣна се мѣрка бѣла човѣшка сѣнка. При видѣнието на завѣсата Иовъ сѣди самичкѣ на камѣнния столъ и е задълбоченъ въ скръбни мисли. Едно запалено фенерче е сложено на пода до краката му. Иовъ е облѣченъ въ сивъ чулъ.

ЯВЛЕНИЕ I.

Иовъ, самичкѣ.

Какво нѣщо ми каза Императорътъ? И какво му отговорихъ азъ?—Не знамъ.—Не.—Той нищо ми не каза, азъ криво дочухъ. Отъ вчера насамъ въ мене е все мракъ и празнота. Вървиж тѣй, безъ да знамъ кждѣ отивамъ. Азъ, бѣдно старче, се лутамъ, като патка въ мъгла. Окото ми напраздно се пули въ мрака, но прѣдъ него е спуснато було. (Вълинува.) Дѣмона се подиграва съ духътъ на нещастнитѣ хора. Да, това е сънь безсъмнѣние. И какъвъ ужасенъ сънь! Уви! когато въ раненото ми сѣрдце спи доброто, прѣстѣпленieto бѣлнува! Когато сме млади, бѣлнуваме за слава, а

пѣкъ когато устарѣемъ, бълнуваме за наказания. Два сънища въ двата края на живота: единиятъ лъже, а вториятъ да ли е истински? (*Мълчи*). Каквото знаѣж сега положително това е, че моятъ домъ се съкрушава. Фридрихъ Барбаросса владѣе сега въ моята кѣща. Охъ, скръбно нѣщо! Но нека! Каквото сторихъ е право: азъ спасихъ народътъ си, азъ спасихъ държавата! (*Бълнува*). Императорътъ! Какъ се спогледахме като два призрака, като два исполина на единъ древенъ миръ! Та наистина, само ний уцѣлѣхме край пропастьта. Ний сме двата върха на минхлото. Новиятъ вѣкъ е всичко измилъ, но неговитѣ вълни не можихъ да покриѣтъ нашитѣ двѣ глави, защото сж твърдѣ високи! (*Вдълбочава се повече въ мислитѣ си*). Отъ насъ двамата единиятъ трѣбва да падне, този ще бѣдѣ азъ. Моята скала се поваля! И Рейнъ, този отецъ на древния Германски миръ, ще разнесе утрѣ, какъ се е свършила борбата между стария Иова и стария Барбаросса! Утрѣ не ще имамъ вече нито синове, нито васали. Прощавай, громка борба, прощавайте войни! Прощавай, слава! Утрѣ, ако съмъ живъ, ще чуѣж, какъ миновачитѣ ще ми се смѣѣтъ, и всички ще видѣтъ, какъ този Иовъ, който въ расстояние на сто години, като суверенъ е защитилъ кракъ по кракъ всичкитѣ скали на Рейна, ще видѣтъ Иова, казвамъ, погълнѣтъ живъ отъ Императорския соколъ, закованъ като послѣденъ бургграфъ на послѣдната скала! (*Става*). Що казвамъ! Графа Иова ли! Азъ ли падамъ!... Мълчи, горделивче! Мълчи поне прѣдъ този гробъ! (*Гледа наоколо си*). Да, тукъ бѣше, прѣдъ тѣзи стѣни, които сякашъ още трептѣтъ, когато въ

една подобна нощъ! . . . — Охъ! отъ тогазъ сж се изминжли много години! А пъкъ сякашъ че бѣше вчера! Ужасъ! (*Пада върху скамейката. Затупля си лицето и плаче*). Отъ тогазъ, подъ сжщия този сводъ, моето прѣстѣпление е исцѣдило този кървавъ потъ, който се нарича „раскаianie“. Казвамъ го тукъ прѣдъ ушитѣ на умрѣлитѣ! Отъ тогазъ, охъ Боже, желѣзнитѣ рѣцѣ на безсънието сж изсушили очитѣ ми, или, ако понѣкогажъ заспивахъ, два окървавени образа ме смущавахъ постоянно на снѣ. (*Става и дохожда прѣдъ сцената*). Свѣтътъ ме вѣрваше за великъ; цѣлата Европа ме хвалѣше; но каквото и да струва единъ убийца, съвѣстѣта му не се мами съ славата му. Народитѣ мислѣхъ, че се наслаждавахъ отъ славата си, но всѣка нощъ, и то въ расстояние на цѣли шейсетъ години, азъ колѣничахъ тукъ, като тѣжовенъ окаяникъ, и тѣзи стѣни виждахъ голотата на моето величие. Трѣбитѣ ме испроваждахъ, азъ бѣхъ всемогущъ левъ въ своята пещера; но, когато прѣдъ краката ми всичко се влачаше ниско, моето грозно прѣстѣпление бѣше живо въ мене и, като ми свиваше сърдцето, казваше ми: „Убийца“ (*Вдига рѣцѣтъ си къмъ небото*). Донато! Женевро! мои жѣртви! ще ли опростите на вашия убийца, когато Богъ ще прибере всинца ни? Охъ! не стига, че си бѣхтѣхъ гърдитѣ, не стига, че колѣнитѣ ми се протърквахъ у студенитѣ плочи, не стигатъ години, дѣто плакахъ, дѣто се раскаивахъ, дѣто прѣкарвахъ въ постъ и молитва. Никой отъ тѣхъ не е ме още простилъ! Не, азъ се съзнавамъ проклетъ, азъ се съзнавамъ грѣшникъ! (*Сѣда*). Замъкътъ ми пропада; синъ ми е вече старъ;

внупитѣ ми сж измѣнници; послѣдната ми рожба, послѣднього ми съкровище се изгуби! Отбертъ и Режина, които любѣхъ,—да любѣж ги, защото душата всѣкога люби, защото тя е божественна,—се распилѣхъ, навѣрно, отъ бурята на моето падание. Търсихъ ги много, но нѣма ги.—Това е вече много! Нека се убиѣж. (*Истегля единъ кинжалъ отъ пояса си*). Тука винаги съмъ ималъ прѣдчувствие, че нѣкой ме чува. (*Обръща се къмъ дълбочинитѣ на избата*). Ей добрѣ, моляж ти се въ тоя тържественъ часъ да ме опростишъ, охъ Донато! Опрости ме въ тоя послѣденъ часъ! Иовъ не сжществува вече. Тукъ е само Фоско. Охъ! опрости на Фоска!

Единъ гласъ, чува се слабо отъ къдѣ тъмнината:
— Кайне!

Иовъ, смутено, — Вика ли нѣкой? — Не, това е отзивѣтъ. И ако би да се чува гласъ, той ще е отъ гроба, защото никой освѣнъ мене не знае днесъ входѣтъ на този тъменъ и таенъ коридоръ. Тѣзи, които сж го знаели прѣди шейсетъ години, сж измрѣли вече. (*Отива една крачка по къмъ дгното.*) Мжчениче! Простирамъ моитѣ свързани рждѣ къмъ тебе, прости ме, охъ Фоско!

Гласѣтъ. — Кайне!

Иовъ, се исправя уплашено. — Чудно! Тукъ се вика! Ей добрѣ, сега, сѣнко, призраче, който и да си ти, моляж ти се убий ме! По добрѣ ми е да умрѣж, нажели да чуж още веднѣжъ ужастниятъ отзивъ на това мрачно подземие, когато казвамъ „Фоско“, то да ми отговаря . . .

Гласѣтъ. — Кайне! (*Гласѣтъ отслабва постепенно, като че исчезва въ дълбочини.*) Кайне! Кайне!

Иовъ. — Боже великий! Краката ми тре-

перѣтъ? Сѣнь ли е това . . . Скрѣбѣта ми се обрѣща на лудостъ и ме упоява като адеко вино. Охъ! чувамъ въ себе си гласѣтъ на раскаяннето. Охъ, мрачнѣи гласе! Който излизашъ отъ гроба, какво искашъ отъ мене! Ето ме!

Една жена, забулeна и облѣчена съ черни дрѣхи, се явява въ дъното съ фенерче въ рѣка.

ЯВЛЕНИЕ II.

Иовъ и Гванхумара.

Гванхумара, забулeна. — Кайне, какво си направилъ отъ брата си?

Иовъ, уплашено. — Каква е тази жена?

Гванхумара. — Горѣ робиня, а тукъ царица. Графе, всеѣки на реда си. Ти знаешъ, че този замѣкъ е двоенъ; подъ широкитѣ зали се простиратъ черни подземия! тамъ гдѣто слънцето свѣти е твой, тукъ, гдѣто мракѣтъ изпълня всичко, е мой, графе! (*Като пристѣпва бавно при него.*) Ти си въ моитѣ рѣцѣ, не можешъ се избави.

Иовъ. Коя си ти, жено?

Гванхумара. — Слушаи да ти раскажъ едно страшно приключеніе. Това бѣше много отдавна. Стогодишнитѣ старци тогазъ бѣхж трийсетъ годишни момци. (*Сочи на единъ кѣтъ въ подземието.*) Двама любовници се любувахж тамъ. Единъ луненъ лѣчъ се вмѣкваше прѣзъ прозорчето, както и сега. Изеднѣжъ съ сабля въ рѣката....

Иовъ. — Спри се, моля ти се! . . .

Гванхумара. — Ти знаешъ тази история, ей добрѣ, Фоско, мѣстото, гдѣто Донато паднаж промушенъ (*Сочи на каменния столъ*), ето го; а пѣкъ

ржката, която го промуши (*Хваща муржката*) ето ъж.

Иовъ. — Промуши ме и ти, но мълчи!

Гванхумара, *тегли го за ржката къмъ прозорецътъ.*
Ела виждь! Прѣзъ този прозорець исхвърлихте слугата Сфрондати и господаря му Донато; и, за да се прѣмъкнхть труповетъ имъ, единъ отъ убийцитъ счупи тѣзи три прѣчки съ стоманената си ржка. (*Хваща му пакъ ржката*). И тази ржка, тогази стоманена, днесъ трѣстена, ето ъж, графе!

Иовъ. — Милость!

Гванхумара. — И тогазъ нѣкой се молѣше за милость! И тогазъ една жена искаше милость, като си чупѣше рждѣтъ! Но убийцата съ присмѣхъ заповѣда да ъж вържхть и тукъ самени ъ наниза робската халка. (*Повдига роклята си и показва халката, която е нанизана на голия ъ кракъ*). Ето ъж.

Иовъ. — Жиневро!

Гванхумара. — Да, Жиневра съмъ, красиво име въ Корсика е Жиневра, но въ суровитъ сѣверни мѣста отъ Жиневра правхть Гванхумара. Бѣлоликото момиче става грозно страшилище. (*Повдига булото си и Иовъ вижда мършавото ъ и гробно лице*). Ти ще умрешъ.

Иовъ. — Благодарѣ ти!

Гванхумара. — Слушай, старче, и послѣ ми благодари.—Твоя синъ, Георги, е живъ.

Иовъ, — Боже! Какво казвашъ?

Гванхумара. — Азъ ти го откраднххъ. Нашята му бѣ окачена тази гривна.

Изважда изъ пазвата си една златна и маргаритна гривна и ъж хвърля на земята. Иовъ ъж взема и ъж обвива съ цѣлуеки. Послѣ пада на колѣнѣ прѣдъ Гванхумара.

Иовъ. — Милость! Моля ти се! Дай ми да го видѣж! Цѣлувамъ краката ти!

Гванхумара. — Сега ще го видишъ. Той ще дойде тукъ, за да те убие.

Иовъ. — Страшилище ли направи ти отъ него, та да вѣрвашъ, че синьтъ ще убие баща си.

Гванхумара. — Твоя синъ е Отбертъ.

Иовъ, скопча ржѹтъ си и вдига очитъ си къмъ небото.
Бжди благословень, великий Боже! Азъ прѣдчувствувахъ това. Но въ него всичко е благородно, нѣма нищо лошо; ти си луда, като се надѣвашъ на Отберта.

Гванхумара. — Слушай, когато ти спѣше, азъ работѣхъ, та не си ме усѣтилъ, когато приплзѣхъ къмъ тебе. — Събуди се, Фоско! ти си вече въ гнѣнитъ на змея. Когато ти се занимаваше съ Императора, азъ бѣхъ въ стаята на Режина и ѹ давахъ силна отрова. Па гледай какво минава тамъ!

На дъното се являватъ двама маскирани хора, облѣчени въ черно и носящи единъ киворъ, покритъ съ черно сукно. Иовъ отива къмъ тѣхъ. Тѣ се спиратъ.

Иовъ. — Единъ киворъ! (*Растреперанъ, той повдига черното сукно и вижда блѣдното лице на Режина*). Режина! (*На Гванхумара*). Страшилище, ти уби ли жъ?

Гванхумара. — Не още. За всинца ви тя е умрѣла, но за мене тя спи. Ако искамъ, събуждамъ жъ!

Иовъ. — Какво искамъ, за да жъ съживишъ?

Гванхумара. — Твоятъ животъ. Отбертъ знае това, нека той избере. (*Простира дѣсиата си ржка надъ кивора*). Заклевамъ се въ вѣчнитъ мжки, които си ми ти нанесълъ, въ яркостънчевата Коренка, въ скелета, който почива тукъ долѣ въ пороя, въ тази стѣна, която е попила кръвьта му, че този киворъ не ще излѣзе празень

отъ тука. (*Двамата хора изнасятъ кивора*). Нека Отбертъ избере между неж и тебе! Ако искашъ да избѣгашъ отъ тукъ, бѣгай! Отбертъ и Режи-на сж въ моитѣ рѣцѣ; ще ги убиж и двамата.

Иовъ, като закрива лицето си. — Ужасно!

Гванхумара. — Остави се да те убие, и Режина ще живѣе.

Иовъ. — Охъ, послушай молбата ми! Менѣ не ми е нищо, ако умрж. Земи ми живота, испий ми кръвта, но не дѣй накарва едно невинно дѣте да стане прѣстжпникъ. Жено, благодари се съ една жертва Прѣдъ мене възниква цѣль единъ миръ. Моето прѣстжпление е родило единъ адъ, на който виждамъ дѣмонитѣ сега да стърчатъ тукъ. Хиляди змии сж паднжли отъ моя убийственъ кинжалъ. Който сѣе прѣстжпления, той поженва злостия. Това знамъ. Ти си ме загащила въ единъ адски кръгъ. На ли съмъ твоя жъртва? Какво ти трѣбва повече? Ти ми носишъ смъртта, добрѣ, имашъ право, азъ те посрѣщамъ съ радостъ; но пощади послѣднйото ми дѣтенце! — Що! ти искашъ да влѣзе тукъ благороденъ и непороченъ, а да излѣзе съ този грозенъ знакъ, който азъ, Кайнъ, носж на челото си? Жиневро! понеже ти иска да ми го отнемешъ, когато той бѣше едничката надежда на старинитѣ ми, то сега не дѣй извършва едно злодѣяние, по грозно отъ моето. Не дѣй осквернява тази още чиста и свята душа! Ако имашъ сърдце . .

Гванхумара. — Азъ нѣмамъ вече сърдце, ти ми го искуба.

Иовъ. — Азъ не се отказвамъ да умрж, ей сега тукъ, но не дѣй чрѣзъ неговата ржка!

Гванхумара. — Братътъ тукъ уби брата си, синътъ тукъ ще убие баща си.

Иовъ, *съ скръстосани рѣцѣ се влѣче на колѣнѣ при Гванхумара.* — Убий ме съ друга смъртъ, моля ти се!

Гванхумара. — И азъ сжщо ти се молѣхъ, на ли ти го казахъ, на колѣнѣ, съ открити гърди, луда и отчаяна! Помнишъ ли, когато най-послѣ изумена станяхъ, испрѣчихъ се прѣдъ тебе и ти се закахъ, че азъ съмъ Корсиканка и че ще си отмжстѣ? А пъкъ ти, като хвърлѣше трупътъ долу прѣзъ прозорчето, ритнахъ ме съ кракъ и ми каза: „отмжети си ако можешъ!“ Сега азъ си отмжестявамъ!

Иовъ, *накъ на колѣнѣ* — Моятъ синъ не ти е нищо направилъ! Виждъ ме какъ плачъ! Милость! милость! Спомни си, че азъ те любѣхъ, та бѣхъ ревнивъ!

Гванхумара. — Мълчи! (*Вдига очитѣ си къмъ небото*). Подиръ толкова страшни прѣстѣпления, святотатство е прѣдъ твоя гробъ, о любовь, да се произнесе твоео свято име! (*На Иова*). И моео сърдце сега праздно, тоже любѣше тогазъ! Върни ми моятъ Донато! Върни ми го братоубийцо!

Иовъ, *мраченъ и подчиненъ.* — Отбергъ знае ли, че този, когото ще убие, е баща му?

Гванхумара. — Не, не знае. Безъ да знае твоео истинско име, той ми се обѣща да убие и да накаже единъ прѣстѣпникъ. Скланямъ само, ако ти искашъ, да се забулишъ и да не проговоришъ. (*Снима си булото и му го хвърля*).

Иовъ, *като улавя булото.* — Благодарѣ ти!

Гванхумара. — Прѣдай душата си Богу.

Чувамъ стѣпки. Той ще да е. Азъ си отивамъ. Бързай да се свърши по скоро! Азъ ще чужъ всичко. Режина е тамъ.

Излиза прѣзъ кждѣто сж изнесли кивора.

Иовъ, като пада на колѣнѣ прѣдъ каменния столъ. —
Справедливий Боже!

Иовъ си покрива лицето съ булото и остава неподвиженъ, като че се моли. Отъ дѣсно влиза единъ маскиранъ челоуѣкъ и прави знакъ на нѣкого отъ сжиз да влѣзе. Влиза Отбертъ, блѣденъ, изуменъ и отчаенъ. Маскираниятъ челоуѣкъ излиза. Иовъ все мълчи и не мърда.

ЯВЛЕНИЕ III.

Иовъ и Отбертъ.

Отбертъ.—Гдѣ сте ме довели? Какво е това мрачно мѣсто? (*Гледа на около си.*) Що? забулениятъ челоуѣкъ го нѣма? Боже! гдѣ се намирамъ? Да не е тукъ? — Тръпки ме побиватъ! Главата ми се върти. (*Съзира Иова.*) Какво нѣщо е това тамъ? (*Отива при него и слага ржката си върху главата му.*) Боже! това е живъ челоуѣкъ! (*Иовъ не мърда.*) Уви! студениятъ потъ на прѣстѣпника ми замразява кокалитѣ. Тука ли е ешафода? Тази ли е жъртвата? Ти ли си, нещастний Фоско, когото трѣбва да убияж? Отговори! — Той мълчи! той трѣбва да е! Охъ! който и да сте, проговорѣте ми! Вий не ми сте нищо направили! Азъ нищо не знамъ. Защо мълчите и не мърдате и защо не станите сграшенъ прѣдъ мене, за да ме въспрете! Азъ не ви познавамъ. Но поне разбирате ли, че моитѣ ржцѣ не сж създадени за да убиватъ и че азъ съмъ неволно оржде на едно ужасно отмъщение? Кажете ми поз-

навате ли Режина, моята любовница, моята свѣтлина? Знаете ли, че тя е завита тукъ въ плащеница, че тя ще се съживи, ако само убийствази, а ще умре, ако ви остави живъ? Смильте се надъ мене, старче, и кажете ми една дума! Кажете ми, че азъ не съмъ виновенъ и че ми прощавате за мжжитѣ, които ви причинявамъ! Охъ! нека чужъ сжщиятъ вашъ гласъ да ми каже това! Една само дума, че ми прощавате, старче, една само дума за съкрушеното ми сърдце!

Иовъ, става и хвърля булото си. — Отберте, мой синко!

Отбертъ. — Сиръ Иове! вий ли сте?

Иовъ, прѣвръща го силно. Не, не можъ вече да мълчж! Цѣлата ми душа къмъ него прѣхръкнж! Азъ съмъ изнемощѣлъ и изнуренъ, та не можъ да умрж безъ да го пригърнж! Ела въ мойтъ обятия. (*Облива му лицето съ сълзи и цѣлувки.*) Момченце, остави се да ти се нагледамъ. Отъ шесть мѣсеца насамъ почти всѣки день те гледамъ, но не съмъ те видѣлъ добрѣ . . . (*Гледа го съ упоение.*) Сега те виждамъ за пръвъ пжтъ! Хубаво нѣщо е единъ момъкъ на дваисеть години! Остави да расцѣлувамъ чистото ти чело! Остави да ти се нагледамъ до насита! Не можешъ си въобрази до коя степенъ ми развълнувахж душата думитѣ, които ти ми говорѣше одеѣ. Въ стаята ми ще намѣришъ окачена моята сабля. дѣтенце мое, азъ ти ѣж подарявамъ. Харизвамъ ти мойтъ шлемъ и мойтъ всѣгда побѣдоносенъ щитъ. Желалъ бихъ да можеше да прочетешъ въ сърдцето ми до колко те обичамъ! Вземи моето благословение! — Боже надарѣте го съ.

всички блага. Подарѣте му много години, както на мене, но не тѣй злощастни както моитѣ. Подарѣте му спокоенъ и славенъ животъ. Подарѣте му многобройни и благочестиви дѣца, които да подкрѣпѣтъ съ любовь растреперанитѣ му нозѣ, когато остарѣе!

Отбертъ. — Господарю!

Иовъ, полага ржкѣтъ си на главата му. — Небо и земля! Азъ благославямъ това момче за всичко, каквото е извършило и за всичко, каквото трѣбва да извърши! Бжди честенъ! Сега, Отберте, виждѣ и чуй! Виждѣ, че азъ не съмъ ти вече баща, азъ не съмъ ти вече царь; синоветѣ ми паднхх роби и моята кула се събори; азъ трѣбваше да прѣдамъ синоветѣ си, азъ трѣбваше да спасѣ Германия; да, — но слѣдъ това менѣ ми трѣбва да умрѣ. Но не мож самъ да се убиѣ, ржката ми трепери. Трѣбва да ми помогнешъ. (*Истегля кинжала, който Отбертъ носи на пояса си.*)
Отъ тебе очаквамъ това послѣднѣо добро.

Отбертъ, уплашенъ. — Отъ мене ли? Но знаете ли защо дойдохъ азъ тукъ, кого азъ търсѣ.

Иовъ. — Фоска, на ли? Фоско съмъ азъ.

Отбертъ. — Вий ли! (*Дръгва се и гледа уплашено на около въ тъмнината.*) Каквито и да сте, о сѣнки, които ни заобикаляте, дѣмони, които ни гледате, смилѣте се надъ насъ въ тоя тържественъ моментъ! Този е Иовъ, когото обичамъ и почитамъ! Никой ли не се обажда! Охъ, Боже! този е Иовъ! Ужасно! (*Отчаяно.*) Никого не мож вдигнѣ ржката си противъ тебе, старче, полубога на Рейнъ, глава свята!

Иовъ. — Отбертенце мой, изравни ми пж-

тътъ къмъ гроба. Трѣбва ли да ти кажж всичко? Азъ съмъ прѣстжжикъ. Твоята свѣтска съпржга и твояга сестра небесна те чака тамъ блѣдна и замръзжгла. Смъртъта ще ъж грабне! Избави ъж!

Отбертъ. изуменъ. — Вий мислите ли, че азъ трѣбва да ъж избавѡж?

Иовъ. — Трѣбва ли да се колебаешъ въ това? Отъ една страна ти виждашъ мене, плесенясалъ старецъ и проклетъ, когото гробтътъ вика, старецъ, повече разбойникъ нежели герой, повече усорлица нежели соколъ; Азъ, който съ злодѣянията си привлѣкохъ Божиятъ гнѣвъ! Отъ една страна, казвамъ, старость, неволи и прѣстжжления, а отъ друга — младость, благочестие, невинность, любовь, хубость! Една жена, която те обича, едно дѣвойче, което ти се моли! Охъ, безуменъ си, като се колебаешъ и като се още двоумишъ между единъ нечистъ и оскверненъ парцалъ и святата рокля на единъ Божий ангелъ! Тя иска да живѣе, а азъ искамъ да умрѡж! Що, ти се двоумишъ, когато съ единъ ударъ можешъ да избавишъ и двама ни!

Отбертъ. — Охъ, Боже!

Иовъ. — Промуши ме и избави и двама ни. Отберте мой, избави ме отъ раскаянието!

Отбертъ, като взема ножтътъ. — Нека! (*Стира се.*)

Иовъ. — Какво те въспира?

Отбертъ, пхъва ножтътъ въ ножника. — Знаете ли, че една страшна мисълъ ми мина прѣзъ ума? Тази утрина ми казахте, че сте имали едно момченце и че една циганка била ви го откраднжгла. Ей добрѣ, мене сжщо една жена ме е прибрала отъ дѣтинството ми. Въ тия послѣдни врѣмена

ний виждаме да се случватъ страшни нѣща. — Ако ли азъ съмъ вашето момче? Ако ли вий сте мой баща?

Иовъ, на страна. — Охъ, Боже! (*Високо*). Отберте, страданията те замайватъ и те отчайватъ. Ти не си мой синъ. Увѣренъ съмъ.

Отбертъ. — Обаче, вий ме наричате много пжти „синко“.

Иовъ. — Наричамъ те, защото те много обичамъ, защото така навикнхъ.

Отбертъ. — Чувствувамъ нѣщо тукъ, което...

Иовъ. — Охъ! не!

Отбертъ. — Сякашъ, че единъ гласъ въ мене ми казва, че . . .

Иовъ. — Не вѣрвай този гласъ, той лъжи!

Отбертъ. — Господарю, господарю! ако би наистина да съмъ вашъ синъ?

Иовъ. — Не дѣй вѣрва туй нѣщо, моля ти се. Азъ имамъ вече доказателство, че таласмитѣ сж заклали дѣтето ми въ единъ тѣхень пиръ. Това ти казахъ и тази сутринъ.

Отбертъ. — Не сте ми казвали таквозъ нѣщо.

Иовъ. — Да, казахъ ти, сломни си добрѣ. Отберте, вѣрвай това, каквото ти казвамъ, ти не си мой синъ. Ако да нѣмахъ тия доказателства, тогава разбирамъ, че и мене би ми дошла подобна мисль. Добрѣ станж, че ти подигнх този въпросъ, за да отмахнх отъ главата ти едно подобно съмнение, защото, ако подиръ смъртта ми, нѣкой зловѣчно сжщество, за да те обезпокои, би ти казало, че стариятъ Иовъ бѣ твой баща, това би било ужасно! Не, не вѣрвай, Отберте, ти не си мой синъ! не! убѣди

се! успокой се! Синко, ти виждашъ, че и сега пакъ те зовѣ „синко“, защото така навикнахъ. Боже мой, вѣрвай ме безъ страхъ и не оставай въ съмнение. Помисли си малко, ти, който знаешъ всекога да намѣрвашъ истинската страна на работитѣ, вѣрвашъ ли, че азъ ще крижъ подобна тайна? Отберте, мой възлюблений ти не си мой синъ

Гласъ, отъ тѣмнината. — Режина не може да чака повече отъ четвъртъ часъ.

Отбертъ. — Режина!

Иовъ. — Нещастниче, ти ще ж оставишъ ли да умре?

Отбертъ. — Боже великий! Не борихъ ли се доста! Усѣщамъ, че нѣщо ме упоява и ме подлудѣва. Въ туй проклето мѣсто, гдѣто при вехтитѣ убийства се сливхтъ и нови, зловѣщи пѣри ми прѣтискать главата. Тукъ се диша злодѣйски въздухъ. (*Изумляно*). Да ли този вехтъ зидъ е ужеднѣлъ пакъ за кръвь?

Иовъ, подава му кинжала — Да!

Отбертъ. — Не ме заставяйте!

Иовъ. — Хайде!

Отбертъ. — Едвамъ се държжъ край пропастьта на убийството, не дѣйте ме бута, защото въ тази минута се усѣщамъ способенъ да извършжъ нѣщо звѣрско, нечуто! Охъ! не дѣйте ме прѣдизвиква!

Иовъ. — Хайде, избави невинния и накажи виновния!

Отбертъ, като взема кинжала. — Но не виждате ли, че ще съмъ способенъ за това? Не знаете ли, че не съмъ съ ума си, че отровата, съ която сжъ ме напоили ония черни дѣмони, ми

е прѣдала Корейканска душа, за да не забравѣж, че Режина е на умирање че вълчицата чака тамъ, и че тигресата е гладна и вие за жертвата си?

Иовъ. — Врѣме е вече да се накаже моето злодѣяние. Донато ми се молѣше тукъ, азъ бидохъ немилостивъ. Отберте, бжди и ти безъ милостъ къмъ мене! Азъ съмъ стариятъ Сатана, бжди ти побѣдоносниятъ Архангелъ.

Отбертъ, *вдига ножътъ си.* — Ржката ми неволно, охъ Боже! става ржка на убийца.

Иовъ, *като колѣнчи прѣдъ него.* — Виждъ какъвъ злодѣецъ бѣхъ азъ! Азъ го промушихъ! Промуши ме и ти! Азъ го убихъ, той бѣше мой братъ. Убий ме!

Отбертъ изумленъ вдига ржката си за да убие Иовъ. Изведнѣжъ нѣкой му улавя ржката Отбертъ се обръща и вижда Императорътъ.

ЯВЛЕНИЕ IV.

Същитъ, Императорътъ, Гванхумара, послѣ и Режина.

Императорътъ. — Азъ бѣхъ този ти братъ.

Отбертъ испуца кинжала. Иовъ гледа Императорътъ. Гванхумара надниква задъ единъ стълбъ за да гледа

Иовъ, *на Императора.* — Вий ли!

Отбертъ. — Императорътъ!

Императорътъ, *на Иова.* — Баща ни ме бѣше скриль у дома ти. Съ каква цѣль? Не знамъ.

Иовъ. — Вий сте моятъ братъ!

Императорътъ. — Ти ме хвърли прѣзъ този прозорець и самъ като летѣхъ надъ пропастьта, азъ чухъ тия думи: „за тебе гробътъ, за мене адътъ“.

Иовъ, съ скочени ржѣѣ. — Това е истина.

Императорътъ. — Нѣколко овчари ме прибрали и ме избавили.

Иовъ, колѣнници прѣдъ Императорътъ. — Накажи ме, отмѣсти си!

Императорътъ. — Братко, стани и дай да се пригърнемъ. Азъ те прощавамъ. Какво похубаво има отъ това за единъ чловѣкъ, който е близъкъ до гроба?

Вдига го и го пригръща

Иовъ. — Ахъ, Боже великій!

Гванхумара, като се приближава. — Кинжалтъ вече не е потрѣбенъ, понеже Донато е живъ. Азъ ще могъ да умрѣ при него. Вземѣте си назадъ това, каквото ви бѣ грабнѣла моята студена ржка. *(На Иова).* Ти — твойтъ синъ Георгя. *(На Отберта).* А ти — твоята Режина, твоята съпржга.

Прави единъ знакъ. Режиня се явява въ дъното на сцената, облѣчена съ бѣли дрѣхи, прѣдържана отъ двама маскирани хора. Като съглежда Отберта, тя се затичва къмъ него съ голѣмъ викъ.

Рѣжина. — Отберте!

Отбертъ, Режина и Иовъ се държатъ тѣсно пригрътнати

Отбертъ. — Режина! Татко!

Иовъ, съ очи вдигнати къмъ небото. — Охъ, Боже!

Гванхумара, отъ дъното на сцената. — Пѣкъ азъ ще умрѣ Гробе, прибери ме!

Изважда една стъкленица и ѣк испива. Императора щомъ вижда това отива бърже къмъ неж.

Императорътъ. — Какво правинъ ти?

Гванхумара. — Азъ се заклѣхъ, че тоя киворъ не ще излѣзе празенъ отъ тукъ.

Императора. — Живевро!

Гванхумара, като пада прѣдъ краката на Импера-

тора. — Донато! отровата, която испихъ е силна и бърза . . . — Сбогомъ! (*Умира*).

Императорътъ. — И азъ ще си отидж. —
Иове, царувай надъ Рейна!

Иовъ. — Останѣте тукъ, Господарю!

Императорътъ, — Азъ оставихъ на свѣта единъ царь. Прѣди малко царскиятъ скороходець дойдѣ и извѣсти, че княжяскиятъ съборъ въ Спиръ е избралъ вече за Императоръ моятъ внукъ Фридриха. Той е истински мждрецъ, чистъ отъ умраза и кривда. Оставямъ тронътъ за него, а азъ влизамъ въ самотията. Сбогомъ! Живѣйте, царувайте, трудѣте се! Настанжли сж трудни врѣмена! Прѣди да умрж, азъ дойдохъ за послѣденъ пжтъ да прострж здравоносната си ржка като царь надъ народа си, а надъ тебе като братъ. Каквато и да му е била сждбата прѣзъ живота, щастливъ се счита този, който може да благославя.

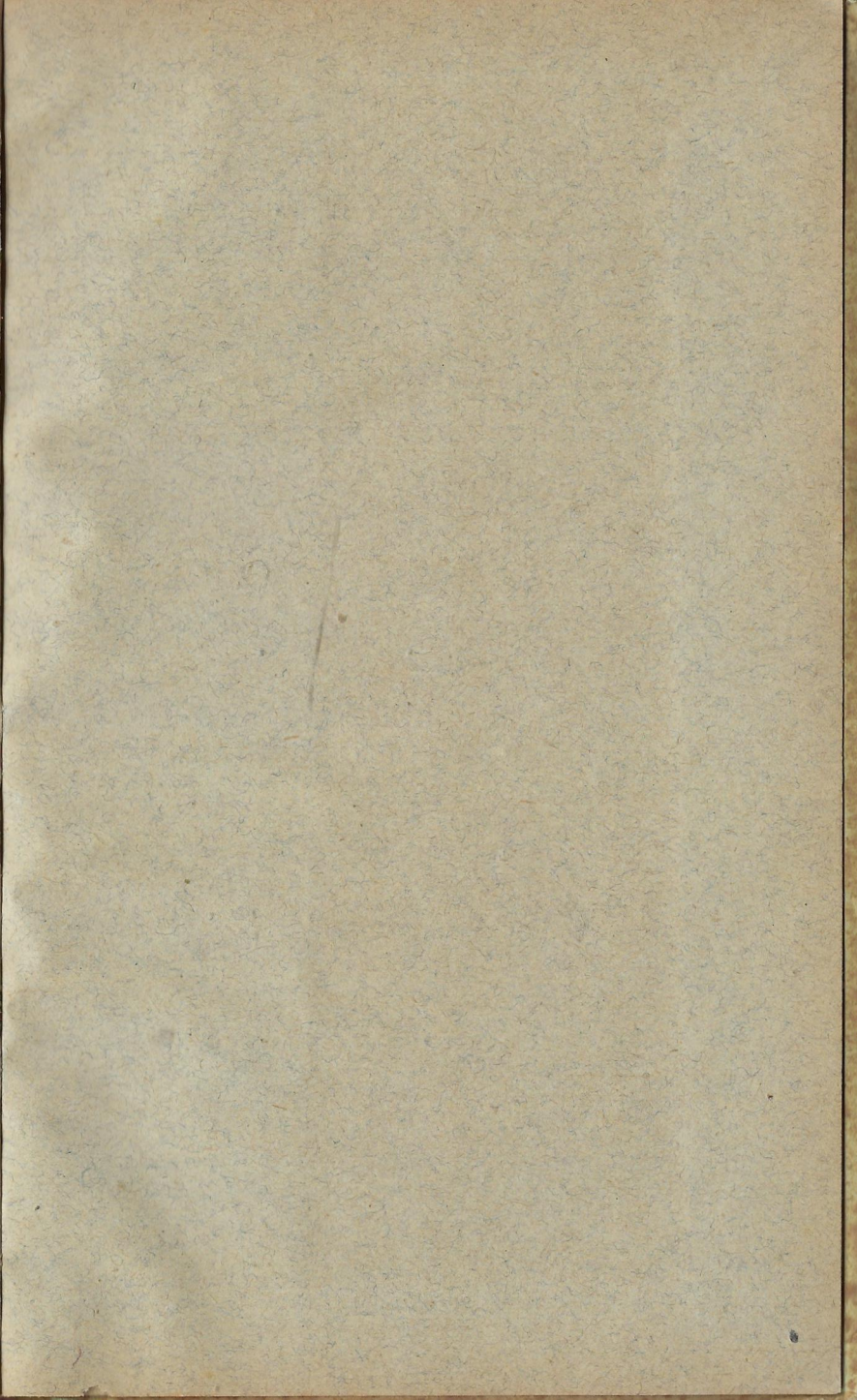
Всички падатъ на колѣни подъ благословіята на Императора

Иовъ, като му цѣлува ржката. — Великъ е този, който знае да прощава!

Завѣсата пада.

— ❁ —
К Р А Й
— ❁ —

„Театрална Библиотека“ *начева отъ 1-й Септемврий и излиза въ началото на всѣки мѣсець, съ исключение мѣсецитъ Юлий и Августъ. Всяка книжка ще се състои отъ 6 — 8 печатни коли и ще съдържа по една цѣла пиеса, отъ най-прочутитъ френцузски азтори.*

Годишната цѣна на „Театрална Библиотека“ е 6 лева прѣдплатени.

За ученицитъ годишниятъ абонаментъ е само 4 лева прѣдплатени.

Желающитъ да получаватъ всѣки номеръ подвѣрванъ плащатъ два лева повече.

Ония отъ абонатитъ, които не сѣ въ състояние да прѣдплатятъ на веднѣжъ цѣлиятъ годишенъ абонаментъ, могатъ да го платятъ на два пжти: при получаване на I и VI книжки.

Изданието е собствено на прѣводача П. Хр. Генковъ, за това абониранieto и всички поржки ставатъ направо чрѣзь него въ гр. Варна.

Отдѣлни книжки отъ всѣки номеръ на „Театрална Библиотека“ се намиратъ за продажъ за сега само въ книжарница на А Ивановъ въ г. Варна.

Цѣна 1 левъ.

Първитъ петъ номера на „театрална библиотека“ ще бждатъ слѣдующитъ пиеси:

№ 1.	„Рюи-Блазъ“,	драма	въ V дѣйст.	отъ В. Хюго
№ 2.	„Бургграфитъ“,	„	„ III	„ „ „
№ 3.	„Хернани“,	„	„ V	„ „ „
№ 4.	„Анжело“,	„	„ IV	„ „ „
№ 5.	„Саулъ“,	трагедия	„ V	„ „ Ламартина